

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2018-2020

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jitka Pánková

**Snížená aspirace k dosažení vyššího vzdělání osob ve věku
20–25 let**

Praha 2020

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Dobromila Trpišovská, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2018-2020

DIPLOMA THESIS

Jitka Pánková

**A reduced aspiration to achieve higher education in the
20-25 age group**

Prague 2020

The Diploma Thesis Work Supervisor: Doc. PhDr. Dobromila
Trpišovská, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jitka Pánková .....

Poděkování

Děkuji paní Doc. PhDr. Dobromile Trpišovské, CSc. za cenné rady při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat respondentům, bez kterých by se výzkum nemohl realizovat

Anotace

Diplomová práce nese název: Snížená aspirace k dosažení vyššího vzdělání osob ve věku 20–25 let. Hlavním cílem této diplomové práce je zmapovat zásadní důvody, proč se někteří lidé ve věkovém rozmezí 20–25 let, kteří dokončili základní školu či získali výuční list na středním odborném učilišti, nechtějí nebo nemohou dále vzdělávat. Práce je členěna na dvě části. V teoretické části jsou zmíněny zejména informace, týkající se problematiky vzdělávání dospělých jedinců a seznámení s faktory, které jejich motivaci ke studiu ovlivňují. Empirická část vychází z analýzy dat, která byla získána na základě provedeného dotazníkového šetření mezi dospělými lidmi ve věkovém rozmezí 20–25 let.

Klíčová slova

Aspirace, bariéry, celoživotní učení, dospělost, motivace, osobnost dospělého člověka, vzdělávání

Annotation

The main purpose of this thesis is to map the main reasons why a certain group of young people between 20 and 25 years old, which successfully graduated from elementary school or high school, do not want to or cannot continue with their education. Research is divided into two parts. The theoretical part is focused on information about the education process of the adult population and the reader is acquainted with factors which influence motivation to continue with studying on the described group. Empirical research is based on data analysis from the survey within the already mentioned age group.

Keywords

Adulthood, adult personality aspirations, barriers, education, lifelong learning, motivation

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DOSPĚLOST	10
1.1 Fyziologické aspekty dospělých	13
1.2 Psychologické aspekty dospělých.....	14
2 ASPIRACE	15
3 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	19
3.1 Vznik vzdělávání dospělých v ČR.....	21
3.2 Celoživotní učení	23
3.3 Vzdělávání dospělých	25
3.4 Možnosti školního vzdělávání	27
4 MOTIVACE A BARIÉRY VE VZDĚLÁVÁNÍ	29
4.1 Teorie motivace a její zdroje	29
4.2 Motivace	32
4.3 Bariéry	36
PRAKTICKÁ ČÁST	41
5 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	41
6 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	41
7 METODA VÝZKUMU A PRACOVNÍ POSTUP.....	42
8 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	43
9 VÝSLEDKY VÝZKUMU	46
10 INTERPRETACE A DISKUZE VÝSLEDKŮ.....	62
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	69
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	72
SEZNAM PŘÍLOH.....	74

ÚVOD

Už od dětství sníme o různých povoláních, které v dospělosti chceme získat. Čím mladšího člověka se na tuto otázku zeptáme, tím více může být jeho odpověď nerealistická. Děvčátka chtějí být princeznami, nebo vílami a chlapečci by se rádi stali Spidermanem nebo jiným komiksovým hrdinou. U dětí kolem věku 10-15 let je novým trendem stát se youtubery, tedy vydělávat si peníze natáčením videí na Youtube. Mnoho jejich idolů totiž skončilo se školami a naplno se věnují například hraní her na počítači a tím se živí. Tento fakt může být pro děti, které se rozhodují kam dál na školu fatální, protože vidí na vlastní oči, že školu a vzdělání nabyté v ní vlastně vůbec nepotřebují. Mohou mít slušný přísun financí i bez ní.

Žijeme v době, kdy se vzdělanost generace narozené kolem roku 1990, a to hlavně ta školní považuje tak trochu za samozřejmost. Dnes je již zcela běžné mít maturitu, ba dokonce i vysokou školu. Ti, kteří mají titul magistr nebo inženýr nejsou na trhu práce i mezi ostatními lidmi považováni za extrémně chytré a snaživé, jak tomu bylo v minulosti. Vysokou školu s nadsázkou řečeno může dnes udělat téměř každý. Trh práce je přesycený absolventy vysokých škol, a naopak je větší poptávka po lidech, kteří jsou mistry svého řemesla. Existují vysoké školy, na kterých je získání titulu méně náročné než na ostatních a takové školy, jsou pod drobnohledem České školní inspekce. Řeč je o vysokých školách, které jsou známé tím, že vydávaly tituly za určitý finanční obnos a nejčastějšími kupci vysokoškolských titulů se ještě stále ukazují političtí činitelé.

V České republice se obecně věří, že je naše populace vysoce vzdělaná a oplývá značnými dovednostmi a znalostmi, které byly nabyty formálním i informálním vzděláváním každého jednoho jedince. Tento názor bývá původem sebevědomí a pocity hrdosti, které někteří vlastenci pocítují, avšak nelze na tomto vnímání zabřednout a je nutné posouvat se ve vzdělání a rozvoji našich obyvatel stále dál.

Stále se setkáváme s tím, že veřejnost často považuje osoby, kteří zvolili odborné učiliště, za ty, kteří na vysokou školu nemají, ať už finančně, inteligenčně nebo z jiných důvodů. Říká se, že tyto osoby nemají kladný vztah ke vzdělávání a preferují spíše manuální činnosti. Pravda ovšem může být různá, někteří nacházejí v manuální činnosti

vášeň, chtějí zúročit svůj talent a nepotřebují k tomu žádnou další školu či titul, který by je třeba směřoval do jiné oblasti. O lidech, kteří mají pouze základní školu panuje obecně nevalné mínění a bývají často automaticky vylučováni ze společnosti a obtížně shánějí zaměstnání, ve kterém by si vydělali dostatek financí pro zabezpečení sebe a svých rodin.

Tato diplomová práce nese název: Snížená aspirace k dosažení vyššího vzdělání osob ve věku 20-25 let. Autorka práce si vybrala téma především z důvodu jeho zajímavosti, ale také proto, že je toto téma aktuální a bylo by dobré zaznamenat výsledky výzkumu z roku 2020 pro další studenty, kteří budou podobný výzkum provádět v letech následujících. Primárním cílem teoretické části práce je nejprve čtenáře seznámit v teoretické rovině s problematikou vzdělávání dospělých jedinců a seznámení s faktory, které jejich motivaci ovlivňují. Hlavním cílem empirické části této diplomové práce je zmapovat zásadní důvody, proč se někteří lidé ve věkovém rozmezí 20–25 let se základním vzděláním či získaným výučním listem na středním odborném učilišti nechtějí nebo nemohou dále vzdělávat. Domníváme se, že je důležité zmapovat tyto bariéry, aby se daly postupně bourat nebo aspoň částečně ničit.

K vytvoření diplomové práce byly využity zdroje v podobě odborné literatury české i zahraniční a internetové stránky.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DOSPĚLOST

Z právního hlediska se člověk stává dospělým dnem, kdy dovrší osmnáctého roku svého života. Tímto dnem začíná být plně odpovědný za své konání. Základními znaky dospělosti se považuje například biologická zralost, tím se rozumí mít schopnost plodit děti. Dále by měl být jedinec ochotný a schopný oprostit se od citové závislosti na svých rodičích, měl by být tedy citově zralý. Dospělý člověk také oplývá mentální zralostí, umí tedy přijímat odpovědnost za to, jak vykonává své role, například roli otce, manžela či kolegy a dalších rolí, kterých v životě nabyde. Další potřebnou zralost by měl mít v oblasti sociologické, měl by zvládat identifikovat a následně saturovat své sociální potřeby, třeba potřebu uznání či sounáležitosti. Poslední, ale neméně důležitou oblastí je sociální zralost, která představuje ekonomickou nezávislost dospělého, je to jedinec, který vstoupil na trh práce je tedy samostatně výdělečně činný.¹

Nakonečnou fázi dospělosti rozděluje na mladší dospělost od 19 do 30 let, střední dospělost do 45 let a starší dospělost do 60 let. Podle Příhody je dospělost vymezena jako *meitima* od 20 do 30 let, *adultium* od 35 do 45 let a *interevium* od 45 do 65 let.² Americký psycholog Jeffrey J. Arnett nazval období od 18 do 25 let člověka jako vynořující se dospělost na základně rozhovorů, které provedl s 300 mladými jedinci s definoval pět hlavních rysů tohoto období.

- *Hledání identity* – období, kdy si mladí stanovují, co by chtěli od života, kým vlastně jsou, co si představují, že jim přinese pracovní život, co čeká od školy a lásky.
- *Období nestability* – navazování nových kontaktů, změna školy či bydlení, nástup do prvního zaměstnání.

---

¹ BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky 1*, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 17, ISBN 80-244-1192-X.

² ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J.: *Přehled vývojové psychologie*, 2. vyd., Olomouc: Univerzita Palackého 2003, s. 118., ISBN 80-244-0629-2.

- *Čas orientace na sám sebe* – snaha získat co nejvíc zkušeností, nalezení směru, kterým se uchýlit, uvědomění si jakého partnera vedle sebe chce mít, ještě předtím než založí rodinu a nastoupí do první práce.
- *Věk emoční rozpolcenosti* – jedinci začínají pociťovat zodpovědnost za svůj vlastní život, ale také jsou ještě stále závislí na svých původních rodinách, nachází se někde mezi dětstvím a dospělostí.
- *Období velkých možností* – doba nemalých plánů, mladí lidé věří, že se budou mít lépe než jejich vlastní rodiče, budou žít smysluplně, budou majetní, nebudou mít vztahové problémy a mají celkově pocit, že špatné věci se mohou dít jen ostatním.³

Dle Vágnerové je v období dospělosti stěžejní v biologické oblasti proměna významu sexuality. Sexualita je důležitým bodem partnerského vztahu a postoj k ní je později ovlivněn potřebou zplodit dítě. Tímto se stává významnou reprodukční složka, která v předchozím období adolescence byla takřka bezvýznamná nebo i přímo nežádoucí. Sexuální aktivita není tedy jen forma zábavy, ale stává se prostředkem ke zplození dítěte. Psychosociální vymezení dospělosti není tak snadné, jelikož dochází u lidí v různou dobu a nemá ani stejné tempo. Psychosociální znaky se projevují v těchto oblastech:

- *Změna osobnosti* – dospělý člověk má svobodu v rozhodování, osamostatnil se a je ochotný přijmout zodpovědnost za svoje chování, dokáže ovládat jak jeho jednání, tak i emoce a odhadovat vlastní síly.
- *Změna v socializačním rozvoji* – dospělý člověk přestává být závislý na svých rodičích, buduje vztahy se svými vrstevníky, je schopen žít v páru a v zaměstnání dokáže jednat s lidmi vyššího postavení.
- *Sociální osamostatnění* – podmínkou je být ekonomicky nezávislým člověkem.⁴

---

³ THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie*, Portál, s.r.o 2014, s. 437, ISBN 978-80-262-0714-6.

⁴ VÁGNEROVÁ M., *Vývojová psychologie II*, I. Dospělost., Karolinum 2007, s. 9-10, ISBN 978-80-246-1318-5.

Období mladé dospělosti lze nazvat jako etapou profesního startu. Jedinec nastupuje do svého prvního zaměstnání, což pro něj může být šok a až po adaptaci, která může být různě dlouhá se jeho očekávání ve vztahu k práci stane realističtější. První zaměstnání je pro spoustu lidí zkušební, je to místo, kde naberou určité zkušenosti a zjišťují jakým směrem se dále vydají. Při výběru dalšího zaměstnání má jedinec více ujasněno, jak by se chtěl dál orientovat a podle toho si také vybírá. V případě, že nalezne uplatnění v zaměstnání, které ho uspokojuje a plní jeho představy, přichází etapa profesní stabilizace.⁵

V populaci dnešních mladých dospělých mnoho odborníků a také laiků zaznamenává jistý časový posun do dospělosti. Tradiční milníky dospělosti jsou odsunuté až „na později“. U některých jedinců se dokonce toto období, kdy zakládá vlastní rodinu odsune až na úplný konec třetí dekády života. Z tohoto důvodu se v posledních dvou desítkách let rozšířil koncept nazývaný se „vynořující se dospělost“, jehož autorem je americký psycholog Jeffrey Arnett, který toto období zařadil mezi adolescenci a plnou dospělost. Ten také uvedl tři základní kritéria dospělosti, 1) přijmout za sebe odpovědnost, 2) nezávisle se rozhodovat, 3) být finančně nezávislý. Tyto kritéria zvolili sami respondenti v dotazníkovém šetření, kde vybírali tři nejdůležitější kritéria ze 40 možných.⁶

Člověk prochází během své ontogeneze⁷ různými typy prostředí, které mají na jeho osobnost velký vliv. Ve společenském prostředí navazuje své první společenské kontakty, uzavírá přátelství, nabývá vědomosti a návyky, vykonává sociální role a přebírá k nim spjatý sociální status. Prožívá ovšem také zklamání, úzkost a stresové situace. Další je přírodní prostředí, které tvoří elementární podmínky pro život na zemi. Následujícím důležitým prostředím je kulturní, v něm nás obklopuje normativní systém státu, tradice, zvyky a další díla lidstva, které mají materiální i duchovní povahu.⁸

---

⁵ SKORUNKOVÁ, R., *Úvod do vývojové psychologie*, Gaudeamus 2005, s. 57, ISBN 80-7041-727-7.

⁶ LACINOVÁ L., JEŽEK S., MACEK P., *Cesty do dospělosti: Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*, MUNI: Brno 2016, s. 9-10, ISBN 978-80-210-8401-8.

⁷ Vývoj jedince od zárodečného vývoje do zániku.

⁸ HÁTAR C., *Sociálna andragogika: kapitoly z teórie a metodiky sociálno-edukačnej starostlivosti o dospelých*, 1. vyd. Nitra: UKF Nitra, 2012, s. 72, ISBN 978-80-558-0037-0.

Dalo by se říci, že mužská role je společností považována jako asertivní, s potřebou hledání a naplňování svých cílů a životních představ, založení a starání se o svoji rodinu. Kdežto ženy pečují o své muže a děti a tato role k nim neodmyslitelně patří, je možné dokonce tvrdit, že je jim vlastní a je pro ně přirozená. Role muže a ženy se k sobě začínou přibližovat až ve stáří, v době, kdy by mohli být prarodiči.⁹

Velmi důležité jsou i fyziologické a psychologické aspekty dospělých lidí, které zahrnují i některé změny, které v tomto věku přicházejí. Následující dvě podkapitoly jsou nápomocné k porozumění této problematice.

1.1 Fyziologické aspekty dospělých

Kolem dvacátého roku života člověka dochází k ustálení výšky, zvětšení váhy kostí a svalů. Stabilizuje se a poté i zpomaluje funkce štítné žlázy. Rovněž u smyslových orgánů jsou zaznamenány známky stárnutí, slábne sluch i pružnost čočky, čímž se oslabuje přizpůsobení oka na tmu a zhoršuje se vidění na blízko. Kvůli úbytku hmatových tělísek se snižuje kvalita hmatu. Činnost mozku se naopak zlepšuje, dospělý člověk se lépe orientuje v čase a prostoru a má větší schopnosti analyzovat. Zdokonalují se psychické operace, intelekt a pozornost.¹⁰

Na pomyslný vrchol svých fyzických sil se jedinec dostává kolem 30. roku života a potom vše začíná pomalu slábnout, zpomaluje se také metabolismus což je důvodem přibývání na váze nejen u žen, ale také u mužů. To ovšem není možné globalizovat na všechny, protože ti, kteří se správně stravují, cvičí a celkově se starají o svoje zdraví mají větší šanci si svoji sílu, fyzickou a dobrou kondici udržet i do dalších let. Bill James a Richard Schultz na základě statistiky a analýzy záznamů hráčů basebalu zjistili, že nejlepších výkonů dosahovali nadhazovači a pálkaři, kterým bylo 26 let. U fotbalistů, basketbalistů a tenistů byly výsledky dost podobné. Odlišnost se ukázala až u hráčů kuželek a golfu, ti jsou nejujvýkonnější kolem třicátého roku života.¹¹

---

⁹ LAŠEK, J., *Sociální psychologie II*, Gaudeamus 2011, s. 125-126, ISBN 978-80-7435-116-7.

¹⁰ HŘÍCHOVÁ M., MIŇHOVÁ L., NOVOTNÁ L., *Vývojová psychologie* 4. vydání, Západočeská univerzita Plzeň 2012, s. 59, ISBN 978-80-261-0115-4.

¹¹ KASSIN S., *Psychologie*, Computer Press, a.s. 2007, s. 351, ISBN 978-80-251-1716-3.

1.2 Psychologické aspekty dospělých

V období mladé dospělosti, která se počítá od 20 do 40 let dochází k ustálení emočního prožívání, které bývá často jednoznačné oproti období adolescence. V počátku tohoto období se mohou častěji objevovat emoční rozklady právě v souvislosti s komplikacemi při osamostatňováním od základní rodiny. Mladí lidé mívají intenzivnější prožitky radosti, lásky, hněvu a nenávisti, ovšem s přibývajícím věkem se projevuje větší síla strachu a úzkosti.¹²

Dle Eriksonovy teorie dosažení vztahové intimity je v období mladé dospělosti jedním z úkolů vytvořit pevný partnerský vztah, ve kterém si budou partneři projevovat lásku, něhu, úctu, budou druhému věřit a milovat ho i s jeho chybami. Součástí takového vztahu je i společné plánování budoucnosti. Jsou i tací, kteří nejsou schopni tomuto podobný vztah vytvořit a ti se pak pro svoji například nezralost, separují od svých vrstevníků, kteří zakládají vlastní rodiny.¹³

Předpokládá se, že ženy jsou více emotivně založené a více vnímají potřeby ostatních než muži, kteří jsou spíše asertivnější. Byly provedeny různé pokusy, při kterých ženy byly více ochotné pomoci druhým, v případě, že za to měly být nějak ohodnocené. Pokud však muži i ženy sledovali stresovou situaci jiného člověka a nebyli přímo aktéři daného děje, jejich změřené fyziologické hodnoty a reakce neukázaly žádné mezipohlavní rozdíly.¹⁴

V souvislosti se zkušenostmi se rozvíjí také krystalická inteligence, která může růst až do 60 let. Obsahem krystalické inteligence jsou osvojené pojmy, myšlenkové obraty a používání vhodné strategie při řešení různých obtíží. V mladé dospělosti se rozvíjí také myšlení, člověk si začne uvědomovat, že spoustu situací je možné řešit více způsoby a nelze úplně posoudit, zda jsou správné nebo špatné.¹⁵

---

¹² VÁGNEROVÁ M., *Vývojová psychologie II*, I. Dospělost., Karolinum 2007, s. 23, ISBN 978-80-246-1318-5.

¹³ SKORUNKOVÁ, R., *Úvod do vývojové psychologie*, Gaudeamus 2005, s. 56, ISBN 80-7041-727-7.

¹⁴ LAŠEK, J., *Sociální psychologie II*, Gaudeamus 2011, s. 132, ISBN 978-80-7435-116-7.

¹⁵ SKORUNKOVÁ, R., *Úvod do vývojové psychologie*, Gaudeamus 2005, s. 56, ISBN 80-7041-727-7.

2 ASPIRACE

Aspirace se u lidí vyvíjejí v průběhu jejich života. Během dětství a mladé dospělosti lidé sní o místech, kam by chtěli jít, přejí si různé věci, chtějí něco zažít a vyzkoušet různé činnosti, které je zrovna lákají. Dospělí se často ptají dětí: „Čím chcete být, až vyrostete?“ U malých dětí můžeme pravděpodobně očekávat nerealistickou odpověď, např. „Chci být princeznou“ apod. Jak mladí lidé rostou, jejich profesní preference nabývají realističtější podoby. Tyto profesní preference mohou být ovlivněny individuálními vlastnostmi, jako je pohlaví, rasa a sociální třída daného jedince.¹⁶

Slovo aspirace pochází z latinského *aspirare* tedy přivanout či usilovat o něco, ne úplně přesným synonymem je slovo tužba. Aspirační úroveň je řazena k otázkám činnostních motivací. V roce 1994 shrnuli K. Lewin, T. Dembo, L. Festinger a P. S. Searsová výsledky experimentálního výzkumu aspirační úrovně. Ta byla zkoumána v rámci laboratorních experimentů jejichž struktura je následující: Zkoumaná osoba má za úkol splnit daný úkol, který může být obodován jistým počtem bodů, poté co je úkol hotov, je zkoumaná osoba tázána, jakého bodového počtu chce dosáhnout příště. Následně provádí druhý pokus, při kterém se sleduje, zda zkoumaný jedinec reaguje na svůj výkon s pocitem úspěchu nebo neúspěchu a tím je určována úroveň úkolů v následujících pokusech.¹⁷ Problémy týkající se aspirace jsou často definovány dle Lewinovy teorie pole, ve které mají hlavní roli pojmy jako „pole, napětí, síla, valence, pohyb a jiné“. Valence lze vysvětlit jako pole, ve kterém jsou všechny síly zaměřeny na danou oblast, nebo se od ní naopak oddalují.¹⁸

Aspirace ukazuje výši nároků, které si člověk klade na vlastní výkon pro splnění cílů, které si sám nastavil. Cíle, které si jedinec stanovuje do blízké i daleké budoucnosti mohou být nízké i vysoké a jejich dosažení může být velmi těžké nebo naopak příliš

---

¹⁶ Autor neznámý, *Aspirations in Career Decisions*, [online], [cit. 2019-12-10], Dostupné z: <http://career.iresearchnet.com/career-development/aspirations-in-career-decisions/>

¹⁷ PETRUSEK, M. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum 1996, s. 109, ISBN 80-7184-311-3.

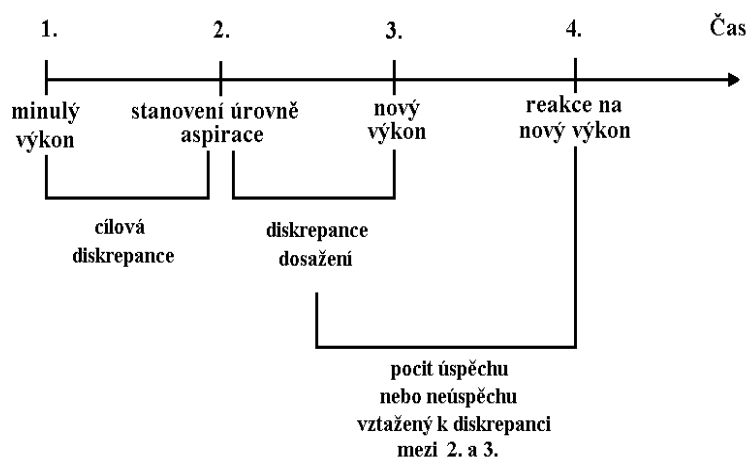
¹⁸ STRMISKA, Z.: *Sociologická encyklopedie: Aspirace*, [online], [cit. 2019-12-11], Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Aspirace>

jednoduché. Aspirace jsou tedy určující pro druh cílů a jejich charakter, úroveň a náročnost.¹⁹

V případě, že jedinec dosáhne úspěchu při plnění svých cílů, obvykle se aspirační úroveň aspoň částečně zvýší. Naopak pokud se mu nedaří, aspirační úroveň mírně klesne. U lidí, kteří mají schopnost dobré sebereflexe a zvládají se přiměřeně ohodnotit, odpovídá jejich snaha a očekávání individuálním schopnostem, které mají. Jedinci, kteří se neumí adekvátně ohodnotit mívají často nereálné aspirace, častokrát se přeceňují, nebo se naopak příliš podceňují.²⁰

Úrovně aspirace nejsou dány jednou provždy. Jak je ukázáno v mnoha psychologických studiích, jsou zvyšovány s úspěchem a snižovány s neúspěchem. Úspěchy a neúspěchy jsou subjektivní koncepty ukazující, že každý jeden jedinec vnímá tyto úspěchy nebo zklamání jiným způsobem.²¹

Obrázek č. 1: Průběh aspiračního chování

Zdroj: Lewin, Dembová, Festinger a Sears (1944)²²

¹⁹ BEDRNOVÁ E., NOVÝ I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*, Management Press, s. 238, ISBN 80-85943-57-3.

²⁰ GIILERNOVÁ J. a kol., *Slovník základních pojmů z psychologie*, Fortuna 2000, s. 9, ISBN 80-7168-683-2.

²¹ CAMPBELL A. CONVERSE P., *The Human Meaning of Social Changes*, Russell Sage Foundation 1972, s. 238, ISBN: 978-0-87154-193-2.

²² HRABAL, V., MAN, F., PAVELKOVÁ, I. *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha: SPN, 1984, s. 102.

Principy proměn úrovně aspirace podle Heckhause:

1. Prožívání úspěchu a neúspěchu není spojeno s objektivními znaky úkolu, ale s tím, jak složitost a obtížnost úkolu hodnotí subjekt v souvislosti s jeho dosavadními zkušenostmi.
2. Subjekt prožívá úspěchy a neúspěchy na střední úrovni jeho vlastní představy obtížnosti. Pokud jedinec očekává úspěch, ale také i neúspěch a čím se subjektu úloha zdá náročnější, tím více prožívá úspěch. To samé platí při neúspěchu, čím se mu zdá být úkol jednodušší, tím víc je prožíván následující neúspěch.
3. V osobním hodnocení obtížnosti úlohy jedincem mohou nastat přesuny. Tedy, co se zdálo být obtížné, se nyní jeví jako snadné a naopak. Tyto přesuny jsou způsobeny tím, zda je jedinec úspěšný nebo neúspěšný.
4. S aspirační úrovní se pojí i určitý postoj k riziku. Lidé, kteří mají nižší úroveň aspirace si častěji chovají riskantněji.
5. Aspirační úroveň je stanovena také situačními faktory, jako je významnost úkolu, zda je reálný a jak dlouho bude trvat dosažení stanoveného cíle.²³

Manželé Rabušicovi ve své knize „Učíme se po celý život“, kteří porovnali svůj výzkum s výzkumem IASL²⁴ z roku 1997, se zabývali celkově podobným tématem, kterým se autorka zabývá v této diplomové práci. V obou výzkumech byla položená otázka „*Jaký byl hlavní důvod, kvůli kterému jste nepokračoval/a dále ve studiu*“. Tyto výzkumy nebyly zaměřené přímo na stejnou věkovou kohortu, ale pro náhled je toto srovnání dostačující.²⁵

---

²³ NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha: Akademie věd České republiky, 1997, ISBN 80-200-0592-7.

²⁴ Mezinárodní výzkum gramotnosti dospělých, zahrnují mnoho otázek týkající se vzdělání, práce a osobního života, ČR 1997.

²⁵ RABUŠICOVÁ, M. a RABUŠIC L., *Učíme se po celý život? O vzdělávání dospělých v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 51, ISBN 978-80-210-4779-2.

Tabulka 1: Důvody k nepokračování ve studiu

	VD 2005 (v %)	IALS 1997 (v %)
Dosáhl/a jsem dostatečného vzdělání	27,5	13,4
Chtěl/a jsem pracovat	22,9	20,6
Musel/a jsem pracovat	16,4	24,5
Rodinné důvody (sňatek, těhotenství)	7,3	16,6
Nelíbilo se mi ve škole	7,0	8,8
Nedařilo se mi ve škole	6,5	3
Zdravotní důvody	1,1	1,8
Nedostal/a jsem se na školu podle svých představ	5,4	4,3
Odešel jsem na vojnu	2,9	0,6
Jiný důvod	3,2	6,4
Celkem	100 %	100 %

Zdroj: Rabušicovi, 2008, s. 51

Ve výše uvedené tabulce lze vidět, že v roce 2005 nejvíce respondentů označilo možnost, že dosáhli požadovaného vzdělání a v roce 1997 nejvíce dotázaných uvedlo, že museli stát výdělečně činnými osobami. V našem dotazníku, který je uveden v příloze, pokládáme podobné otázky a bude velice zajímavé zjistit, zda se budou nejčastější odpovědi respondentů shodovat či nikoliv. Náš dotazník již ovšem nebude nabízet možnost „odešel jsem na vojnu“, protože od roku 2005 je základní vojenská služba zcela zrušena.

Bližší se budeme této oblasti věnovat v empirické části této práce, nyní se budeme v následující kapitole zabývat vzděláváním dospělých.

3 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Na úvod této kapitoly si pro lepší orientaci v tématu vysvětlíme pojmy vzdělání, vzdělávání, které jsou často zaměňovány nebo nepřesně chápány. Dalšími pojmy, kterým budeme věnovat pozornost jsou vzdělanost, vzdělávání dospělých a teorie vzdělanostní reprodukce.

Vzdělání

Vzdělání bývá často zaměňováno se slovem vzdělávání a je tedy nutné tyto dva pojmy od sebe oddělit. Vzdělání lze chápat z osobnostního pohledu jako složku socializace člověka, je to část vybavenosti každého jedince, jsou to přijaté vědomosti, osvojené dovednosti, zaujaté postoje k hodnotám a přijaté normy, které byly nabyté pomocí vzdělávacích procesů. Obsahové pojetí vysvětluje pojem vzdělání jako vytvořenou soustavu, která obsahuje informace a činnosti, které jsou zahrnuty v kurikulu škol a jejich vyučovacích předmětů. Institucionální koncept tohoto pojmu chápe vzdělání jako společensky organizovanou činnost, kterou zajišťuje školství. A poslední pojetí je socioekonomické, které popisuje vzdělání jako kategorii, která charakterizuje populaci.²⁶

Vzdělávání

Vzdělávání je procesem, ve kterém probíhá uvědomělé a cílevědomé zprostředkování, tvoření a osvojení souboru technických i vědeckých vědomostí a dovedností, které lze využít v praxi. Jedinci se dotvářejí jeho morální rysy, postoje a také zájmy. Celkově se v tomto procesu socializace utváří osobnost člověka. Vzdělávání je činnost, kterou provádí lektor nebo učitel a vzdělávání se je činnost, kterou provádí jedinec, který má o vzdělávání zájem.²⁷

---

²⁶ PRŮCHA J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník*, Praha: Portál 2003, 4. vydání, s. 292, ISBN 80-7178-772-8.

²⁷ PALÁN Z., *Základy andragogiky*, Vysoká škola Jana Amose Komenského 2003, s. 11, ISBN 80-86723-03-8.

Vzdělanost

Tento pojem není zcela přesně vymezen a existuje tedy několik jeho interpretací. Jednou z nich je ukazatel, jakého stupně vzdělanosti lidé dosáhli, konkrétně jaké procento populace získalo určitou úroveň vzdělání. Jindy pojem vzdělanost představuje hustotu sítí škol v závislosti na počtu obyvatel, sleduje se zde, kolik lidí přibližně připadá na jednu univerzitu. Vzdělanost lze pojmovit i jako kvalitu vzdělání, která je poskytována školami a je měřitelná pomocí vzdělávacích výsledků v jedné konkrétní zemi, nebo v porovnání s ostatními státy.²⁸

Vzdělávání dospělých

Vzdělávání dospělých lze pojmovit jako ucelený systém vzdělávacích aktivit, které zajišťují instituce, nebo individuálních aktivit, pomocí kterých si dospělý jedinec doplňuje, nahrazuje nebo rozšiřuje své znalosti a dovednosti. Tyto aktivity pomáhají rozvíjet zájmy, postoje k hodnotám a také další osobní kvality, které jsou potřebné pro pracovní i mimopracovní život.²⁹

Teorie vzdělanostní reprodukce

Tato teorie je založena na tvrzení, že vzdělávací systém nemůže fungovat jakožto nezávislá instituce, která by mohla odstranit sociální původ člověka a ohodnotit výhradně jeho výkon na základě jeho schopností a dovedností. Podle teoretických koncepcí totiž sociální původ ovlivňuje nejenom úroveň vzdělání, které jedinec dosahuje, ale i obsazování pracovních míst. R. Boudon vysvětluje termín „*efekt dominance*“ takto: „*Při stejné úrovni diplomu je návratnost studia v podobě získání vyšší pozice tím vyšší, čím vyšší je sociální status jedince.*“³⁰

---

²⁸ PRŮCHA J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník*, Praha: Portál 2003, 4. vydání, s. 292-293, ISBN 80-7178-772-8.

²⁹ PAVLÍK O., CHALOUPKA L., KOHOUT K.: *Vzdělávání dospělých: výtah z dokumentů a publikací*, Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání 1997, s. 4.

³⁰ TRHLÍKOVÁ J., VOJTĚCH J., ÚLOVCOVÁ H., *Rozhodování žáků při volbě vzdělávací cesty a úspěšnost vstupu na trh práce*, NUV: Praha 2008, s. 4-5.

3.1 Vznik vzdělávání dospělých v ČR

Velký vliv na vývoj vzdělávání dospělých v České republice mělo národní obrození, pozvolný rozpad feudálních vztahů, vznik proletariátu a nástup průmyslové revoluce. Původně lidovou osvětu rozšiřovali kněží, učitelé, výrazné a známé osobnosti z oblastí jako je věda a kultura, knihovny a politici. V druhé polovině 19. století vznikla institucionální forma vzdělávání dospělých, byla zřízena Umělecká beseda a Spolek pro veřejné populární přednášky, tiskla se různá periodika, kalendáře, ročenky a almanachy zaměřené na osvětu. Na těchto materiálech rozšiřující osvětu pracovali význačné osobnosti české kultury. V devadesátých letech minulého století zaujala v dějinách vzdělávání dospělých Dělnická akademie. Jedním ze zakladatelů této akademie byl Tomáš Garrigue Masaryk. Aktivity podílející se na vzdělávání byly rozšířeny i do tělovýchovy – například Sokol, Klub českých turistů. Finanční a legislativní podpora směřovaná k vzdělávání dospělých přišla od oficiálních orgánů až po vzniku československého státu. To zapříčinilo rozvoj nových možností, kde se mohou dospělí vzdělávat. První zákon ke vzdělávání dospělých byl schválen v roce 1918.³¹

Od roku 1919 vznikaly lidové a vyšší lidové školy, které byly zaměřeny spíše na všeobecné vzdělávání, nechyběla však i nabídka kurzů, ve kterých si bylo možné prakticky vyzkoušet profesní dovednosti. Tyto kurzy byly spíše pro sociálně slabé obyvatele, kteří neměli jinou možnost vzdělávat se. Jedna z vyšších lidových škol vznikla v roce 1936 a její název byl Socialistická akademie. Velice významný byl Baťa se svým systémem podnikového vzdělávání. Uvědomil si, jak je důležité pro zvýšení produktivity práce propojení kvalifikovanosti a vzdělávání jeho zaměstnanců. Jeho školy byly zaměřené na přípravu pro profesi. Po roce 1948 se oblast vzdělávání dospělých dostala pod nadvládu komunistické strany. Ovšem jako pozitivní se jevila organizace podnikového vzdělávání. Rokem 1966 počínaje vznikaly u větších podniků závodní školy práce, podnikové technické školy a instituty.³²

---

³¹ BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 28-31 s., ISBN 80-86432-23-8.

³² BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky* 1, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 33-34, ISBN 80-244-1192-X.

Po druhé světové válce byla možnost použít finanční prostředky také pro vzdělávací a sociální programy. Prorazila myšlenka rovnosti vzdělávacích šancí a právo na vzdělání se stalo základním lidských právem. S globalizací světového hospodářství, nastoupili nové hospodářské mocnosti a bylo tedy nutné zvyšovat schopnosti společnosti, protože konkurence byla příliš vysoká. Zvyšující se nároky na vzdělanost byly důsledkem rozmachu vědy a techniky. Mnoho důležitých mezinárodních organizací jako UNESCO, OECD či Rada Evropy rozvíjely mnohé koncepce celoživotního vzdělávání. Vzdělávání dospělých začalo být považováno za samostatný systém vzdělávacího systému, které bylo příčinou zvýšení prestiže. V samostatnou vědní disciplínu se vzdělávání dospělých neboli andragogika rozvinula až na vysokých školách. V 80. letech byla zpochybněna nutnost dalších změn a nutnost financování školských systémů. Ve vyvinutých průmyslových zemích je jediným zvětšujícím se sektorem ono vzdělávání dospělých.³³

V letech 1990 až 1996 se následkem transformačních procesů v oblasti vzdělávání dospělých docílilo mnoho dobrých a špatných výsledků. Díky liberalizaci prostředí se začaly nabízet pestré vzdělávací aktivity, které rozšiřovaly počet, strukturu i skladbu vzdělávání dospělých. Byla snaha o nastolení další kvalitní éry, ve které by byly rozšířeny dosažené výsledky o nové cíle a potlačeny záporné stránky existujícího vývoje. Dále se usilovalo o změnu pravidel, dle kterých se řídily všechny subjekty, které měly se vzděláváním dospělých něco společného. Tyto změny by se dotkly hlavně ekonomické a právní oblasti. Hlavním cílem procesů zajišťující změny je vzájemně propojit vzdělávací soustavu včetně vzdělávání dospělých se systémy Evropské unie.³⁴

---

³³ BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 28-31 s., ISBN 80-86432-23-8.

³⁴ PAVLÍK O., CHALOUPKA L., KOHOUT K.: *Vzdělávání dospělých: výtah z dokumentů a publikací*, Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání 1997, s. 12.

3.2 Celoživotní učení

Učení neboli cílevědomá činnost, jejímž cílem je osvojit si vědomosti, návyky a dovednosti, rozvíjet poznávací schopnosti, charakterové vlastnosti a postoje. S pojmem učení je možné se nejčastěji setkat v souvislosti se školou. Člověk se avšak učí i mimo tuto instituci, učit se totiž lze prostřednictvím činností a aktivit díky tomu, že přemýšlíme, opakujeme, napodobujeme a také i chybujeme. Velkou roli v učení dospělých hraje zkušenost, může se jednat o zkušenost z práce, ze svých zájmů či zkušenosti z osobního rodinného života.³⁵

Existuje rozdíl mezi učením a vyučováním. Pojem vyučování si lze vysvětlit jako záměrné působení učitele na studenta s jednoznačným cílem předání určitých vědomostí, dovedností a návyků. Učitel sděluje žákům obsah předmětu, obohacuje jejich slovní zásobu o nové pojmy. Rozvíjí vlastnosti jejich osobností, kontroluje a hodnotí jejich znalosti i snahu, kterou vyvíjejí a motivuje je k tomu, aby se učili.³⁶

Záměrné učení chápeme jako vědomé snažení něčemu se naučit a je to takové učení, které si jedinec řídí sám. Je zcela na jeho uvážení kdy se bude učit a co se bude učit a jakou využije formu. Tato forma učení lze nazvat samoučením.

Druhou formou je učení řízené nějakou autoritou, nejčastěji učitelem či lektorem. Druhy záměrného učení jsou:

- Senzomotorické učení znamená učení se různým schopnostem od jízdy na kole po hraní na hudební nástroj. Toto cvičení dovedností je třeba cíleně opakovat, nejen činnost celkovou, ale i její části. Třeba při míčových hrách je důležité umět hrát a znát hru na více pozicích, protože ne vždy budeme hrát například přímo u sítě.

---

³⁵ BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky 2*, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 11-12, ISBN 80- 244-1192-X.

³⁶ LINHARTOVÁ, D., *Psychologie pro učitele*. 1. vydání. Brno: MZLU, 2000. 131 s. ISBN 80-7157-476-7.

- Kognitivní učení obsahuje osvojování si pojmů, řešení problémů, učení se slovíček cizího jazyka s čímž souvisí tiché opakování učiva pomocí vnitřní řeči.³⁷

Celoživotní učení je ustavičný proces, ve kterém je člověk pořád připravený učit se. Není tím ovšem myšleno neustálé studium ve školách, ale učení se třeba při práci, na kulturních akcích nebo při trávení volného času v přírodě. Do celoživotního učení zahrnujeme formální vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení.

- Formální vzdělávání – se uskutečňuje ve vzdělávacích institucích a jeho funkce, obsahy a organizační formy vymezují právní předpisy. V těchto institucích tedy školách jedinec získává stupně vzdělání, počínaje základním a konče vysokoškolským.
- Neformální vzdělávání – s cílem nabytí vědomostí, dovedností a také kompetencí, které jedinci dopomáhají ke zlepšení jeho společenského uplatnění. Toto vzdělávání je často nabízeno v soukromých vzdělávacích institucích, neziskových a dalších organizacích. Jsou zde zahrnuty například volnočasové aktivity pro děti, počítačové a jazykové kurzy a různá školení, po jejichž absolvování se nezískává žádný stupeň vzdělání.
- Informální učení – je procesem získávání vědomostí a dovedností z rutinních činností, které vykonáváme každý den v zaměstnání, v rodině a ve svém volném čase. Toto učení nemá svůj systém a probíhá neorganizovaně.³⁸

Celoživotní vzdělávání jako paradigma

Alespoň do určité míry lze celoživotní vzdělávání považovat model vzdělávání, který zahrnuje také filozofii. V tomto smyslu se termín používá k označení:

- soubor cílů pro vzdělávání,
- soubor postupů pro realizaci těchto cílů,
- soubor hodnot.³⁹

³⁷ NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie: Syllabus přednášek*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2006, s. 107-108, ISBN 80-7040-922-3.

³⁸ Strategie celoživotního učení, Ministerstvo školství, dětí a mládeže Praha 2007, s. 8.

³⁹ KNAPPER CH., CROPLEY A., *Lifelong Learning in Higher Education*, third edition, 2000, s. 8, ISBN 0 7494 2794 9.

3.3 Vzdělávání dospělých

Obecný pojem vzdělávání dospělých osob, zahrnuje vzdělávací aktivity od školních vzdělávacích aktivit, přes další vzdělávání a také vzdělávání seniorů. Jedná se o aktivity, které jsou organizované institucionálně, ale i individuálně to znamená sebevzděláváním. Tyto činnosti dospělým jedincům rozšiřují, doplňují a jinak obohacují jejich získané vzdělání.

Vzdělávání dospělých zahrnuje:

- školní vzdělávání
- další profesní vzdělávání
- občanské vzdělávání
- zájmové vzdělávání⁴⁰

Školní vzdělávání zahrnuje základní, střední a terciální vzdělávání. Základní vzdělávání zahrnuje povinnou školní docházku a je tedy spíše všeobecného zaměření. Střední vzdělávání je vyšší stupeň, který může být jak všeobecného, tak odborného charakteru a je zakončen získáním výučního listu nebo splněním závěrečné či maturitní zkoušky. Do středního vzdělání v České republice patří také nástavbové studium, do kterého se hlásí lidé s výučním listem a po zdárném dokončení získají maturitní vysvědčení. Do terciálního vzdělávání spadají vyšší odborné školy, vysoké školy a konzervatoře.⁴¹

Profesní vzdělávání souvisí s výkonem povolání a požadavky, které jsou k němu zapotřebí. Může mít formu kvalifikačního vzdělávání, tedy zvýšení, inovace a prohloubení dosažených kvalifikací. Další formou je rekvalifikační vzdělávání, která zahrnuje obnovovací či zaměstnanecké rekvalifikace. Poslední forma profesního vzdělávání má charakter normativních kurzů a školení, například k bezpečnosti práce nebo požární ochraně apod.⁴²

---

⁴⁰ BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky 1*, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 56, ISBN 80-244-1192-X.

⁴¹ Strategie celoživotního učení, Ministerstvo školství, dětí a mládeže Praha 2007, s. 7.

⁴² BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky 1*, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 56-57, ISBN 80-244-1192-X.

Občanské vzdělávání se snaží o zdokonalování jedince v jeho občanské roli, patří sem oblast etická, právní, estetická, filozofická, politická, náboženská, občanská a sociální.⁴³ Je to vzdělávání, které zlepšuje povědomí člověka o svých právech a povinnostech vůči svým rolím v rodině či ve společnosti a jak je správně plnit. Slouží k dotváření socializace a mělo by tedy v být státem podporováno.⁴⁴

Zájmové vzdělávání reaguje na individuální potřeby a zájmy jedinců a pomáhá jim vyplňovat smysluplně jejich volný čas. Lidé, kteří mají o tento druh vzdělávání zájem se často scházejí v různých zájmových organizacích a klubech.⁴⁵

Funkce vzdělávání ve společnosti se rozdělují do čtyř oblastí, první z nich je kvalifikační do ní spadají znalosti a kvalifikace, umění psát a počítat, ale také i povahové vlastnosti jako dochvilnost, píle, motivace apod. Jde tedy o umožnění na základě znalostí a dovedností účasti na společenském životě. Zde je organizované vzdělávání nutností, bez něj by totiž skoro nikdo spoustu věcí neuměl. Další funkcí je alokační. Pod selekční funkci spadá přidělení vzdělávacích drah a pod alokační přidělení povolání. Integrační funkce zahrnuje obsahy a metody vyučování, atmosféru, kurikulum a komunikaci. Poslední funkcí je přenos kultury, ve které je zahrnut rozvoj kultury i její tradování.⁴⁶

---

⁴³ BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky* 1, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 56-57, ISBN 80- 244-1192-X.

⁴⁴ PALÁN Z., *Základy andragogiky*, Vysoká škola Jana Amose Komenského 2003, s. 22, ISBN 80-86723-03-8

⁴⁵ BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky* 1, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 56-57, ISBN 80- 244-1192-X.

⁴⁶ BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 76 s., ISBN 80-86432-23-8.

3.4 Možnosti školního vzdělávání

Každý občan České republiky je povinen chodit do základní školy a jejím zakončením si splnit školní povinnou docházku, která trvá devět let. Žák nastupuje zpravidla v šesti letech a v patnácti letech končí. Prvních pět let základní školy konkrétně první stupeň spadá do primárního vzdělávání.

Do navazujícího sekundárního vzdělání v českém školním systému je zahrnuto veškeré vzdělávání kromě vysokého. Po dokončení druhého stupně základní školy si student vybírá střední odborné učiliště, nebo střední školu. Další možností je studovat na gymnáziu už od základní školy a zakončit studium státní maturitní zkouškou bez přestupu na jinou střední školu. Systém výuky v sekundárním vzdělávání rozšiřuje znalosti a dovednosti studenta nabyté v primárním vzdělání. Zaměřuje se na rozvoj vědomostí, postojů a hodnot, které bude jedinec potřebovat v osobním i pracovním životě. Pokud student zvolí studium na středním odborném učilišti, které trvá tři roky, získá na jeho konci výuční list. K tomu, aby získal maturitní vysvědčení si musí dodělat nástavbu, která trvá další dva roky. Získáním maturitního vysvědčení se jedinci naskýtá možnost dostat se to terciárního stupně vzdělávání.⁴⁷

V případě, že chce jedinec posunout svoji úroveň vzdělání ještě na vyšší stupeň, může se přihlásit na vyšší odbornou školu, konzervatoř nebo na vysokou školu. Po úspěšném absolvování vyšší odborné školy nebo konzervatoře získává student titul za jménem DiS., tedy diplomovaný specialista. Druhá možnost, která se nabízí je podat přihlášku na vysokou školu, kde po třech letech studia dospělí přistupuje ke státní zkoušce a v případě, že je úspěšný připadá mu titul před jménem pod zkratkou Bc. čteno bakalář. Následující vysokoškolské studium se nazývá magisterské a jedinec, který zvládne státní zkoušku získává titul Mgr. pokud je jeho obor humanitního zaměření, nebo Ing. pokud je charakter jeho oboru ekonomický nebo technický.⁴⁸

---

⁴⁷ ISCED 2011, [online], [cit. 2019-10-11]. Dostupné z:
<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>

⁴⁸ Tamtéž.

Poslední a zároveň nejvyšší možné vzdělání, který může dospělý člověk získat je doktorské, které je poskytováno jen na některých vysokých školách. Doktorské studium trvá celkem tři roky a se získáním doktorátu má jedinec právo používat titul Ph.D., výjimkou jsou umělecké obory, kde se získává titul ArtD. a náboženské obory, kde studenti dostávají titul Th.D. Podmínky k dosažení titulu a získání doktorátu si určuje každá vzdělávací instituce sama. Studenti většinou musí psát vědecké články například do časopisů, vést různé semináře nebo cvičení a bývají často pověřeni k vedení bakalářských nebo diplomových prací studentů, nebo mohou být i oponenti jejich kvalifikačních prací.⁴⁹

V poslední kapitole této diplomové práce se budeme zabývat teorií motivace a jejími zdroji. Vysvětlíme si pojmy jako motivace, motiv a nebude chybět vysvětlení funkcí motivace. V závěru se budeme věnovat bariérám, se kterými se může dospělý jedinec v jeho životě setkat, pozornost bude zaměřena i na překážky, které se mohou objevovat v souvislosti se vzděláváním.

---

⁴⁹ LIŠKOVÁ A., *Co obnáší doktorské studium? Je potřeba nejen sepsat disertační práci*, [online], [cit. 2019-10-11], Dostupné z: <https://www.studentmag.cz/co-obnasi-doktorske-studium-je-potreba-nejen-sepsat-disertacni-praci/>

4 MOTIVACE A BARIÉRY VE VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 Teorie motivace a její zdroje

Teorie motivace

Motivaci tedy konkrétně její fungování a vysvětlení toho v čem spočívá objasní následující čtyři modely.

1. *Homeostatický model* – usilování organismu o stabilitu vnitřního prostředí, veškeré chování jedince vede k obnovení jeho rovnováhy, která byla dříve narušená. Základním principem motivace je tedy vrátit se do původního stavu.
2. *Pobídkový model* – zde se předpokládá, že podněty zvenčí mají mobilizující účinek a přinášejí pocit pohody nebo naopak nepohody či strachu. Lidé přirozeně vyhledávají takové podněty, které jim navozují příjemné pocity.
3. *Kognitivní model* – tento model je založený na předpokladu, že každý člověk chce přežít. Jedinec je schopný na základně poznání efektivně zacházet s jeho prostředím, hlavní potřebou je poznání a zvědavost a eliminace informačního rozporu. Poznávací procesy mají účinek mobilizující i řídící.
4. *Činnostní model* – hlavním zdrojem motivace je činnost, která není prostředkem k dosažení stanoveného cíle, ale je rovnou samotným cílem. Potřeba činnosti se nejvíce projevuje ve hře nebo tvůrčí činnosti.⁵⁰

Zdroje motivace

Je velmi důležité pochopit na základě čeho motivace vzniká, protože její pochopení nám pomáhá efektivně ovlivňovat osobnostní substrukturu. Skutečnosti, které motivaci vytvářejí se nazývají motivační zdroje a lze mezi ně zařadit potřeby, zájmy, návyky, ideály a hodnoty.⁵¹

---

⁵⁰ SMÉKAL V., *Pozvání do psychologie osobnosti*, Barrister and Principal 2002, s. 260-262, ISBN 80-85947-80-3.

⁵¹ BEDRNOVÁ E., NOVÝ I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*, Management Press, s. 222-228, I SBN 80-85943-57-3.

Potřeba – nedostatek něčeho, co je pro jedince velmi významné. V tomto nepříjemném stavu člověk pociťuje slabé nebo silnější napětí, kterému chce co možná nejrychleji zamezit. Činy, které jedinec provádí tedy běžně vedou k saturaci dané potřeby.

Zájmy – zaměření člověka na oblast, která jej dostává do procesu, ve kterém se rozvíjí intenzivnější činnosti a posilují se dovednosti, má dlouhodobější charakter.⁵² Zájem lze definovat jako síla, která podněcuje k vyhledávání činností a objektů, které uspokojují konkrétní motiv. Zájmy se dělí například na technické, poznávací, sportovní a jiné.⁵³

Návyky – u dospělého člověka se projevují sklony jednat při různých činnostech tak, jak to má osvědčené z dřívějška, jsou to takové činnosti, které jsou prováděny pravidelně, a proto se stávají určitými stereotypy.

Hodnoty – jedinec se během svého života dostává do mnoha situací, které hodnotí spolu s novými skutečnostmi a přiřkládá jim určitou hodnotu. Některé skutečnosti může jedinec převzít již ucelené od svého okolí. Na základě subjektivního a také již převzatého hodnocení si lze představit individuální hodnotový systém. Mezi obvyklé hodnoty patří rodina, děti, práce, peníze, láska apod.

Ideály – ideál představuje názornou takzvanou ideální představu něčeho, co je pro jedince hodnocené velice pozitivně, nebo nějaký významný cíl, kterého se snaží dosáhnout. Ideálem může být pro člověka téměř cokoli, od konkrétního pracovního cíle po obecný životní cíl. Na vzniku ideálů se podílí mimo jiné i rodina dotyčného nebo jakákoliv jiná autorita.⁵⁴

---

⁵² BEDRNOVÁ E., NOVÝ I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*, Management Press, s. 222-228, ISBN 80-85943-57-3.

⁵³ GILERNOVÁ J. a kol., *Slovník základních pojmů z psychologie*, Fortuna 2000, s. 78, ISBN 80-7168-683-2.

⁵⁴ BEDRNOVÁ E., NOVÝ I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*, Management Press, s. 228-229, ISBN 80-85943-57-3.

V souvislosti s potřebami je nezbytné zmínit také Maslowovu pyramidu potřeb, které je vyobrazena na níže uvedené ilustraci. Tuto hierarchickou teorii potřeb navrhl humanistický psycholog Abraham Maslow. Teorie říká, že nejdříve musí být saturovány potřeby umístěné na nejnižší pozici a až poté mohou být postupně uspokojovány i ostatní potřeby.

Obrázek č. 2: Maslowova pyramida potřeb

Pokud nejsou uspokojeny základní potřeby, jedinec pociťuje pocit deficitu a následně přichází doprovodné pocity např. strach, smutek nebo vztek. Základní potřebou je myšlena potřeba jídla, pití, dýchání vzduchu, spánek a vyměšování. V případě, že nejsou saturovány potřeby vyšší, člověk pociťuje úzkost nebo určité napětí a nemusí si přímo ani uvědomovat, proč tomu tak je.⁵⁵ Potřebou bezpečí se míní bezpečí fyzické i psychosociální, jedinec má šanci nedostat se do situací, které ohrožují jeho existenci. Může si zajistit například oděv a domov, ve kterém má své soukromí. Potřeba být milován a milovat se projevuje jako potřeba kontaktu a stimulace. Bez projevů lásky, se malé dítě přestává vyvíjet a může zcela ztratit chuť do života. Potřeba uznání by se dala jinak vysvětlit jako potřeba mít dobrou sociální pozici. Jedinec má pak větší sebeúctu a mezi ostatními lidmi je vážený. Nejčastěji je tato potřeba

⁵⁵ SMÉKAL V., *Pozvání do psychologie osobnosti*, Barrister and Principal 2002, s. 245, ISBN 80-85947-80-3.

saturována v zaměstnání, pokud osoba vykonává práci na vysokém postu. Potřeba, která je úplně nejvýše v pomyslné pyramidě potřeb je seberealizace. Jedinec usiluje o rozvoj svých schopností a dovedností, pomocí konstruktivních činností chce získat sebeúctu a přinášet svým konáním radost nejen sobe, ale i druhým.⁵⁶

4.2 Motivace

Slovo motivace pochází z latinského „moveo“ – hýbat se, jde tedy o to, co přivádí člověka k tomu, aby něco konal a nějak jednal. Jsou dvě základní hlediska lidského chování a těmi jsou způsob, jakým se člověk chová a důvod proč se tak chová. „*Motivace je proces, který determinuje zaměření, intenzitu a trvání chování.*“⁵⁷ Další z mnoha dalších definic zní následovně: „*Je to souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.*“ Ne všechny motivy musí být nutně aktivního rázu, pokud je jedinec unavený, jde si lehnout do postele a výsledkem je tady pasivní chování. Slovo motiv lze nahradit českým synonymem pohnutka.⁵⁸

Pojem motiv lze vysvětlit jako jistou vnitřní psychickou sílu, jinými slovy také například jako pohnutka. Je důvodem určitého lidského konání či chování, lze říci, že dává psychologický smysl nějakému jednání daného jedince. Cílem všech motivů je získání požadovaného psychického stavu, který dodává člověku pocit uspokojení. Doba trvání motivu se může lišit, většinou trvá do doby, než je chtěného cíle dosaženo, případně dokud se člověk z nějakého důvodu svého cíle nevzdá. Dále je nutno zmínit, že je člověk většinou ovlivňován současně více motivy naráz, ty však nemusí mít společný směr, ale naopak se mohou rozcházet. Motivы, které směřují stejným směrem mají posilující charakter, a naopak protikladné motivы mohou motivované činnosti zcela zabránit nebo ji alespoň zásadně narušit.⁵⁹

---

⁵⁶ SMĚKAL V., *Pozvání do psychologie osobnosti*, Barrister and Principal 2002, s. 245-246, ISBN 80- 85947-80-3.

⁵⁷ NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie: Syllabus přednášek*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2006, s. 84, ISBN 80-7040-922-3.

⁵⁸ PLHÁKOVÁ, A., *Učebnice obecné psychologie*, Academia 2003, s. 319, ISBN 80-200-1086-6.

⁵⁹ BEDRNOVÁ E., NOVÝ I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*, Management Press, s. 222, ISBN 80-85943-57-3.

S motivací rozhodně souvisí i naše vůle, která lze definovat jako *soubor psychických procesů a vlastností, které se podílejí na vědomé regulaci chování a činnosti a projevují se zejména při překonávání překážek a vlivů ztěžujících dosahování vytyčeného cíle.*⁶⁰ Procesy, které jsou s vůlí spjaté jsou tři:

- Začátek pohnuty – na základě požadavku zvenčí, tedy od přátel, rodičů apod. nebo vlastního vnitřního motivu.
- Rozhodovací část – dochází ke zvolení cíle, dochází k tzv. boji motivů, protože vyvstávají na povrch různá pro a proti a může dojít k intrapsychickému konfliktu.
- Realizace rozhodnutí – jedinec často musí překonávat sám sebe a překážky, k tomu musí vynaložit velké úsilí a překonat únavu a třeba také i jiné vnitřní či vnější motivy, které ho od realizace odrazují.⁶¹

Definice pro slovo samoregulace a její synonyma, jako je sebekontrola nebo sebekázeň, se týkají kontroly nad současným jednáním založeným na motivech souvisejících s následným cílem nebo ideálem, který si pro sebe člověk stanovil. Ústředním bodem těchto definic je role osobních motivů týkajících se budoucnosti člověka, i když přesná povaha těchto motivů se liší od teorie k teorii. Samoregulační analýza rozšiřuje koncepty učení založené na reaktivních výstupních opatřeních, jako jsou opatření akademických procesů, jako je stanovení cílů a využití strategie.⁶²

Stav, který s motivací prožíváme je spojen s jistým napětím. Pokud je motivace jedince příliš vysoká, bude nejspíše pociťovat i mnohem větší napětí, než když je motivován jen lehce. Při dosažení cíle přichází pocit uspokojení, který je pro člověka vždy pozitivní emoční zážitek. Proces motivace vznikne na základě vzájemného působení vnitřních a vnějších podmínek. Nástroj, jehož pomocí cíle dosahujeme se nazývá incentiv, kterým může být třeba houska, když chce jedinec zahnat pocit hladu.⁶³

---

⁶⁰ GIILERNOVÁ J. a kol., *Slovník základních pojmů z psychologie*, Fortuna 2000, s. 75, ISBN 80-7168-683-2.

⁶¹ JUKLOVÁ K., *Základy obecné psychologie*, Gaudeamus 2010, s. 51-52, ISBN 978-80-7435-054-2

⁶² SHUNK D., ZIMMERMAN B., *Motivation and Self-Regulated Learning: Theory, Research, and Applications*, Routledge; 1 edition, 2007, s.7, ISBN - 978-0805858983.

⁶³ GIILERNOVÁ J. a kol., *Slovník základních pojmů z psychologie*, Fortuna 2000, s. 31, ISBN 80-7168-683-2.

Funkci motivace lze vyjádřit pomocí biologického a sociálního smyslu chování. Základním aspektem je pohyb, kterým jedinec například získává obživu nebo prchá před potenciálním nebezpečím. Toto je vysvětleno apetencí a averzí což jsou dva základní znaky chování. Apetenci lze chápat jako přibližování se a averzi jako vyhýbání se. Zásadním pojmem patřící k motivaci je psychická potřeba, která vyjadřuje základní motivační stav. Člověk má tedy potřebu zredukovat své nedostatky a dosáhnout uspokojení. Jeho potřeby jsou biogenního a sociogenního charakteru. Biogenní potřeby souvisí s fyziologickými změnami v našem organismu, například snížení hladiny cukru v krvi, která má za důsledek hladovění. Sociogenní potřeby, jsou takové, které vycházejí ze sociálního života jedince, například potřeba kontaktu s dalšími osobami.⁶⁴

Rozhodujícím činitelem pro vzdělávání dospělých je síla a silný motiv účastníka vzdělávání. Vnitřní a vnější faktory, které řídí jednání a prožívá člověka, tedy motivace může být někdy tím největším problémem. Nejčastěji ovlivňují zájem o další vzdělávání faktory jako osobnostní charakteristika, životní situace, naše okolí a vztahy, výzvy a společenské klima a vztah k učení. Dalo by se říci, že v ČR není vzdělávání prioritou, není propagováno a jeho nutnost není uznána. Chybí pevná sociální a vzdělávací politika.⁶⁵

Motivaci vzdělávat se mají dospělí zejména z následujících důvodů:

- Stimulace a únik – snaha vynahradit si nedostatky ve vzdělání a uniknout stereotypu, který je příčinou nudy.
- Profesionální růst – potřeba nabýt dostatečné znalosti a dovednosti pro povýšení v práci, či získání lepšího zaměstnání.
- Společenský prospěch – vzdělání pro realizaci společensky uznávaných a prospěšných cílů.
- Společenské kontakty – se záměrem získání nových sociálních kontaktů a přátel.

---

⁶⁴ NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie: Syllabus přednášek*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2006, s. 85, ISBN 80-7040-922-3.

⁶⁵ BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 131-132 s., ISBN 80-86432-23-8.

- Vnější očekávání – splnění přání někoho jiného, tím může být rodič, partner či nadřízený v zaměstnání.
- Vlastní potřeba – učení se jen pro radost, pro saturaci vlastní potřeby.⁶⁶

V září a říjnu roku 2009 probíhal průzkum vzdělávání dospělých v ČR, tento průzkum byl realizovaný společností Donath-Burson-Marsteller v kooperaci s Asociací vzdělávání dospělých ČR a společností Factum Invenio a měl za cíl získat informace o motivaci dospělých ve vzdělávání. Nejdůležitější motivační faktory ve vzdělání dospělých jsou následující:

- V období ekonomické recese se zvyšuje zájem dospělých o vzdělávání.
- Dospělí chtějí zvýšit svoji konkurenceschopnost na trhu práce.
- Dospělí si chtějí udržet své zaměstnání.
- Někteří dospělí vzdělávání vnímají jako dobrý způsob vyplnění volného času.
- Dospělí chtějí pomocí dalšího vzdělávání dosáhnout svých cílů týkajících se profesního růstu.
- Někteří dospělí vnímají další vzdělávání jako vhodný způsob vlastního rozvoje.
- Mnoho dospělých motivuje získání vyššího finančního ohodnocení, které získají na základě vyšší odbornosti.⁶⁷

Někdy ovšem nestačí jen pouhá motivace, ale musí být o okolní situace přívětivá, aby si mohli jedinci své cíle plnit. Motivovaný člověk bude lépe řešit problémy, které se v jeho cestě za cílem ukážou. Bude lépe snášet nepříjemné situace a nepodlehne tak snadno neúspěchu, jako člověk, který motivaci nemá téměř žádnou. V další části si představíme bariéry, které se mohou na cestě za cílem objevit.

---

⁶⁶ BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky* 1, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s.18, ISBN 80-244-1192-X.

⁶⁷ ZORMANOVÁ L., *Didaktika dospělých*, Grada Publishing 2017, s. 48-49, ISBN 978-80-271-9714-9.

4.3 Bariéry

V období mladé dospělosti mohou mít někteří jedinci takzvanou čtvrtživotní krizi, která se objevuje v době, kdy se člověk stává dospělým. V tomto období lze u dospělých očekávat značnou nejistotu a depresi. Musí dělat svá první rozhodnutí a přebírat za ta rozhodnutí plnou zodpovědnost, často pak zjišťují, že je realita tvrdší, než předpokládali. Tuto krizi nelze časově vymezit, může trvat v řádu až několika let a projevuje se v následujících oblastech:

- Identita – zmatek uvnitř sebe, kdo jsem a co chci, nespokojenost s již dosaženými úspěchy, stesk po bezstarostném životě u rodičů.
- Intimita – potřeba přátel a lásky, frustrace ze sexuálního života, nedostatečná sebeláska, pochybnosti o schopnostech mít rád druhé, komplikovaný vztah s rodiči.
- Finance – potíže s hledáním vhodného zaměstnání nebo strach z jeho ztráty, strach z neschopnosti splácet půjčky, neochota pravidelně docházet do práce.⁶⁸

Není vždy nutné chápat slovo krize jako něco negativního, jedince totiž může taková krize stimulovat k neočekávanému výkonu a rozšiřování jeho potenciálu. Zdárné překonání krizové situace utváří člověka silnějším a přináší mu mnoho nových zkušeností. Slovo krize pochází z řeckého slova „krisis“, které znamená *doba rozhodování*. Dnes si tento pojem vysvětlujeme jako přechodný stav vnitřní nerovnováhy, který zapříčinila často právě negativní událost. Existují čtyři fáze krize:

- 1) *Dezintegrační fáze* – člověk je v napětí, cítí nespokojenost a nechce přijmout změny, které jsou součástí změn, které nové události přinesly.
- 2) *Maladaptivní reaktivita* – jedinec začne popírat realitu, mohou se u něj začít objevovat závislosti, sebevražedné tendence, deprese apod.
- 3) *Adaptivní chování* – jedinec vynakládá snahu při hledání příčiny jeho nespokojenosti, akceptuje momentální stav, hledá racionální postupy k vyřešení krize.

---

⁶⁸ THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie*, Portál, s.r.o 2014, s. 437, ISBN 978-80-262-0714-6.

4) *Integrační fáze* – u člověka dochází ke změnám jeho hodnot, nachází nové zájmy, jeho sebevědomí je silnější a snaží se zaměřit na pozitivní stránky své nové role.⁶⁹

Již výše jsme zmínili průzkum vzdělávání dospělých v ČR, realizovaný společností Donath-Burson-Marsteller v kooperaci s Asociací vzdělávání dospělých ČR a společností Factum Invenio, který se konal od září a října roku 2009 a jehož cílem bylo získání informací o motivaci dospělých. Z výsledků tohoto průzkumu můžeme definovat také bariéry, se kterými se dospělí lidé v souvislosti s dalším vzděláváním potýkají. Tyto bariéry jsou následující:

- nedostatek času,
- nedostatek financí,
- rodinné problémy,
- nedostatečná silná vůle,
- nízká sebedůvěra,
- rodinné povinnosti: péči o dítě či jiné osoby, které jsou závislé na cizí pomoci,
- nedostatek podpory od svých blízkých,
- strach z náročnosti studia,
- nedostačující dostupnost dalšího vzdělávání v místě bydliště,
- nespokojenost se systémem vzdělávání,
- jiné priority.⁷⁰

Dospělí lidé mohou často mít i různé zábrany v učení a vzdělávání se. Je to zátěž či překážka, ke které dochází v případech, kdy jedinec se nedokáže vyrovnat s rozporem mezi tím, co je od něj požadováno a co on sám umí.

Tyto bariéry mohou mít psychologickou, pedagogickou a organizační povahu. Mezi psychologické bariéry řadíme nedostatečnou motivaci, nedostatečnou vytrvalost, intelekt a také strach z případného selhání nebo lepších výsledků svých konkurentů. Do pedagogických bariér lze zahrnout nedostatek vědomostí z předchozího vzdělání,

---

⁶⁹ THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie*, Portál, s.r.o 2014, s. 35-36, ISBN 978-80-262-0714-6.

⁷⁰ ZORMANOVÁ L., *Didaktika dospělých*, Grada Publishing 2017, s. 49, ISBN 978-80-271-9714-9.

nízká kvalita výuky a prezentace učiva. Tato bariéra může být vytvořena i intervalem mezi posledním vzděláváním a strachem z hodnocení zkoušek. Organizačními bariérami lze rozumět chybné či neucelené informace o příležitostech studia, nepříznivá finanční situace pro uhrazení vybraného studia, komplikovaná cesta do místa, nebo obtížná situace v rodině.⁷¹

Mnoho dospělých jedinců si prochází těžkými životními situacemi, což může mít velký vliv na jejich motivaci a možnost vzdělávat se. Taková situace nastává v okamžiku, kdy je jedinec vystaven problému a jeho řešení je nad jeho síly. Může se jednat například o úmrtí milované osoby, ztrátu partnera či zaměstnání. V extrémních případech se může jednat i o ohrožení života jedince samotného či jeho blízké rodiny, tato situace se dá považovat za bezvýchodnou v případě, že ji člověk nemůže svým konáním nijak ovlivnit. Náročná životní situace se většinou jeví jako:

- *Nepřehledná* – pro jedince je nemožné se v nastalé situaci vyznat.
- *Momentálně bez řešení* – člověk situaci sice rozumí, ale nedaří se mu najít postup, jak by ji mohl vyřešit.
- *Nezvládnutelná* – jedinec situaci chápe, je si vědom toho, jak by ji mohl vyřešit, ale nemá prostředky, které by mu k vyřešení dopomohly.
- *Ohrožující* – řešení, které se naskýtá, bude znamenat ohrožení jedince nebo jiných osob, či jejich hodnot.⁷²

V roce 2005 realizovala Národní observatoř v kooperaci s Centrem pro výzkum veřejného mínění šetření, jehož předmětem bylo zjistit jaké jsou nejčastější bariéry jednotlivců či sociálních skupin, které brání jim brání ve vzdělávání. V EU je v průměru 42 % populace ve věku 25-64 let zapojeno v nějaké formě dalšího vzdělávání. ČR zaostává s 29 % za rozvinutými zeměmi, ale také i za většinou nových členských zemích. Z výsledků tohoto šetření vyplynulo, že nejvíce respondentů (57 %), je přesvědčeno, že jejich vzdělání je dostačující. Může se zde ovšem jednat o značné přeceňování vlastních znalostí. Druhým důležitým faktorem pro nepokračování ve vzdělávání je dle 45 % respondentů finanční hledisko. Tuto možnost zvolilo celkem 46

---

⁷¹ BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky 1*, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, s. 21, ISBN 80-244-1192-X.

⁷² ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998. s. 133-134, ISBN 80-85931-48-6.

% respondentů, kteří mají střední vzdělání a 37 % oslovených, kteří mají dokončenou základní školu. Tento fakt může být důsledek toho, že osoby s nižší kvalifikací více spoléhají na pomoc veřejných institucí, nebo ani nevědí kolik takové vzdělání stojí. Další podstatnou bariérou je pro 43 % dotázaných čas. Tito jedinci uvádějí, že nemají dostatek času a jsou to hlavně lidé mladší 34 let. Velice negativní výsledek je takový, že 33–40 % populace ČR je přesvědčena, že jim další vzdělávání nic nepřinese. Do této skupiny patří nezaměstnaní lidé, nevyučení tak i vyučení jedinci a pár osob s maturitním vysvědčením. Dále šetření odhalilo, že mimo důvody, které brání lidem v dalším vzdělávání je to také i samotná neochota dále se vzdělávat. Jedinci jsou tedy na jednu stranu spokojeni s vlastním vzděláním a mají pocit, že je pro ně dostačující a na druhé straně na vzdělávání rezignují.⁷³

V roce 2008 byla provedeno šetření v rámci projektu MPSV „Moderní společnost – nerovnosti v šancích ve vzdělávání: jejich rozsah, zdroje, sociální a ekonomické důsledky, strategie řešení. Tato sonda je založená na šetření absolventů středních škol, kteří se zúčastnili jako patnáctiletí výzkumu PISA-2003 a vybraného vzorku jejich zaměstnavatelů. V tomto dokumentu se jednalo především o jiný sledovaný vzorek populace nicméně může být zajímavé ho srovnat s našim vzorkem oslovených. Absolventů gymnázií, kteří jsou v první řadě připravováni na vysokoškolské uvedli jako nejčastější důvod nepokračování ve studiu takový, že nebyli přijati na požadovanou školu (27 %) a 24 % z nich uvedlo, že školy v průběhu studia zanechali. Absolventi SOŠ s maturitou uvedli jako nejčastější (50 %) důvod v nepokračování ve studiu snahu se osamostatnit, 26 % považuje jejich vzdělání za dostatečné a 41 % už nemá o další studium zájem. Nepřijetí na požadovanou školu bylo bariérou pro další studium pro 30 % oslovených. I v tomto výzkumu byli mezi dotazovanými lidé, kteří získali pouze výuční list. Více jak většina z nich (69 %) se chtěla osamostatnit, nezájem o studium uvedla nadpoloviční většina (56 %) a 50 % respondentů uvedlo, že jim jejich dosažené vzdělání vnímají jako dostačující. Překvapující údaj je ten, že 19 % respondentů jako důvod pro nepokračování ve studiu uvedlo své kamarády, respektive že ani oni dále

---

⁷³ CZESANÁ I., Proč se u nás dospělí málo vzdělávají: bariéry nebo výmluvy?, [online], [cit. 2019-12-10], Dostupné z: http://old.nvf.cz/observatory/cvks_dokumenty/vzdelavani_dospelych.pdf

nestudují. Celkem 15 % respondentů uvedlo, že jejich rodiče si přáli, aby šli už do práce a v rodinách celkem 33 % respondentů, se o vysoké škole nikdy ani neuvažovalo.⁷⁴

Důvody, proč se dospělý jedinec rozhodne dál nestudovat a stačí mu pouze základní vzdělání nebo výuční list mohou být různé. Jedinec nemá například dostatek finančních prostředků, aby si zaplatil školu, na kterou chce jít, případně nemůže uhradit ani nejnutnější náklady spojené následujícím vzděláváním. Nejedná se pouze o studium na školách, ve kterých si musí student platit školné. V rodině jedince tedy nemusí být dostatek financí, které jsou schopni či ochotni uvolnit na úhradu učebnic, školních potřeb, stravy, různých speciálních předmětů pro daný obor a třeba také jízdného, pokud se vzdělávací instituce nachází mimo místo bydliště.

S tím souvisí další důvod, kterým může být obtížné dojíždění. V mnoha vesnicích jezdí velmi malé množství autobusů či jiných dopravních prostředků, v ranních hodinách bývají spoje do větších měst bezproblémové, ale odpoledne a k večeru může být spojů málo a jedinec by se tak nemohl dostat zpět domů. V případě, že je rodina, ze které jedinec pochází sociálně slabší, lze předpokládat, že k umístění studenta na internát a vyřešení tak problémů s dojížděním nedojde kvůli nedostatku financí.

V některých případech se může jedinec rozhodnout nestudovat, protože i jeho nejlepší kamarádi nestudují a on nechce být jiný než oni. Dalším ovlivňujícím faktorem může být i rodina, konkrétně přání rodičů, aby jejich dítě už dále nestudovalo a šlo pracovat, třeba proto, aby pomohlo s finanční situací, nebo také z úplně jiného důvodu.

Dalším důvodem, který může být pro jedince ten hlavní a hraje nejspíše tu největší roli je jeho vlastní zájem. Pokud sám není dostatečně motivován a dál se vzdělávat nechce, je hodně pravděpodobné, že se studiem skončí. Paradoxně mohou mít tyto jedinci právě to nejlepší zázemí, neomezený finanční obnos, péči od rodičů a celkově přívětivé okolnosti.

Pádných důvodů, proč se dospělí lidé ve věku 20–25 let s dosaženým základním vzděláním nebo získaným výučním listem nechtějí dále vzdělávat může být mnoho, a proto je budeme zjišťovat v následující praktické části této diplomové práce.

---

⁷⁴ TRHLÍKOVÁ J., VOJTĚCH J., ÚLOVCOVÁ H., *Rozhodování žáků při volbě vzdělávací cesty a úspěšnost vstupu na trh práce*, NUV: Praha 2008, s. 20.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

V teoretické části jsme si vysvětlili některé z hlavních pojmů, které se týkají oblasti dospělosti, aspirace, vzdělávání dospělých, motivace a bariér, které mohou dospělí lidé mít. Cílem teoretické části tedy bylo především seznámit čtenáře s problematikou těchto pojmů. V empirické části budou vzešlá data interpretována v jednotlivých kapitolách a pro lepší přehlednost budou v této části umístěny tabulky a grafy, které budou znázorňovat výsledné odpovědi na otázky z dotazníku. Primárním cílem této práce je zjistit z jakého důvodu lidé ve věku 20–25 let, kteří mají dokončenou základní školu nebo získali výuční list, se nechtějí nebo nemohou dále institucionálně vzdělávat. Zda jsou spokojeni se svým zaměstnáním a zda pocítují nějakou výhodu v tom, že nepokračovali ve studiu ve školských zařízeních.

6 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

V souvislosti s výše uvedenými cíli byly položeny následující výzkumné otázky, na které budeme na základě vyhodnocených dat z dotazníků odpovídat.

Výzkumné otázky:

1. Jaké jsou rozdíly v pohledu mužů a žen na kvalitu svého dosavadního života?
2. Jaké jsou rozdíly v předpokládaném dosažení vzdělání mezi muži a ženami?
3. Jaké jsou hlavní důvody respondentů pro nepokračování ve studiu?
4. Jak se liší odpovědi zaměstnaných a nezaměstnaných respondentů v otázce, zda by chtěli znovu usednout do školních lavic?
5. Jsou respondenti, jejichž rodiče mají maturitu či vysokoškolské vzdělání více nespokojeni se svým vzděláním?
6. Myslí si respondenti, že se ve škole naučili alespoň něco potřebného a je pro ně obecně vzdělání důležité?

7 METODA VÝZKUMU A PRACOVNÍ POSTUP

Empirická část této diplomové práce je postavena na analýze dat získaných pomocí kvantitativní metody deskriptivního výzkumu. Nástrojem sběru dat je dotazník, který byl vytvořený v elektronické i v papírové podobě. Velkým kladem dotazníku je, že zjistíme velice rychle a snadno odpovědi na námi kladené otázky a respondent se nemůže od otázek odklonit jiným směrem. Za jeho nevýhodu by se dalo považovat to, že mnoho zajímavých informací se vůbec nedozvíme a nemáme tedy možnost je analyzovat. Obsahem dotazníku bylo 24 otázek (viz příloha č. 1, některé byly pouze uzavřené, v několika z nich bylo možné vybrat i více odpovědí (tzv. multi choice) a ve čtyřech otázkách bylo možné připsat vlastní odpověď. V dotazníku se nacházejí také otázky filtrační, které jsou eliminačním prostředkem pro osoby, kterých se položená otázka netýká. Na úplný konec dotazníku, byly umístěny demografické otázky. Data byla vyhodnocena univariační a bivariační analýzou za pomoci statistického programu SPSS Statistics.

Elektronický dotazník byl spuštěn dne 6. 1. 2020 a zastaven byl z důvodu naplnění kapacity stovky respondentů dne 26. 1. 2020. Jediným kritériem bylo věkové rozmezí 20–25 let a respondent nesměl být aktuálně studentem žádné školy. V úvodu dotazníku byli respondenti stručně seznámeni s důvodem realizace dotazníkového šetření. Nesmělo chybět ujištění, že je dotazník anonymní a zda se vyplnění dotazníku zúčastní je jejich dobrovolné rozhodnutí. Dotazník obsahoval také instrukce, jejichž účelem bylo pomáhat respondentům s orientací v něm. Například upozorňovaly na možnost výběru více odpovědí nebo dotazované převáděly na další otázku, pokud na filtrační otázku odpověděli tak, že se jich následující otázka netýkala. Průměrná doba vyplnění dotazníku v elektronické podobě byla kolem 7-10 minut, vyplnění papírové formy dotazníku se bylo zhruba 12 minut. Funkčnost elektronického dotazníku byla ověřena autorkou této práce. V grafech, které budou vyobrazeny na následujících stránkách je vždy zaznamenán počet odpovědí respondentů v procentech. Pro lepší přehlednost jsou v závorkách uvedena také absolutní čísla, které vyobrazují počet respondentů.

8 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ

Jak již bylo uvedeno výše, zásadním kritériem pro účast na vyplnění dotazníku bylo věkové rozmezí respondentů od 20 do 25 let, kteří mají ukončenou základní školu nebo maximálně získali výuční list na středním odborném učilišti a aktuálně nejsou studenty žádné vzdělávací instituce. Dotazník vyplnilo rovných 100 respondentů. Dle analýzy dat bylo zjištěno, že se dotazníkového šetření zúčastnilo celkem 42 % žen a 58 % mužů. Drtivá většina respondentů, konkrétně 86 %, uvedla, že získala výuční list po absolvování střední odborné školy a zbylých 14 % z dotazovaných si splnilo základní povinnou docházku a tím, bylo jejich studium zcela ukončeno.

V níže uvedené tabulce č. 2 je možné vidět, kolik žen a mužů uvedlo, že má pouze základní školu a kolik dokončilo střední odborné učiliště. Z analýzy bylo zjištěno, že celkově méně mužů než žen, ukončilo svá studijní léta základní školou, a naopak více jich získalo výuční list na střední odborné škole. Toto zjištění není příliš překvapující, protože se obecně tvrdí, že muži jsou více ambiciózní než ženy. Dříve to byli hlavně oni, kteří zabezpečovali svoji rodinu a nosili do svých domovů finance, ze kterých žily také jejich ženy a děti.

Tabulka 2: Jaké máte nejvyšší ukončené vzdělání? - rozděleno dle genderu

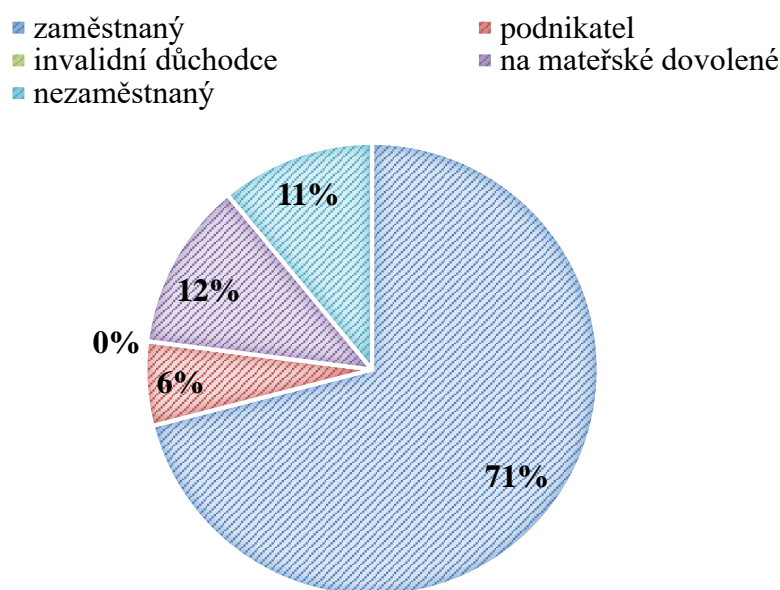
	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ženy – základní škola	19 %	8
Ženy – střední odborné učiliště	81 %	34
Muži – základní škola	10,3 %	6
Muži – střední odborné učiliště	89,7 %	52

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Dále jsme se zaměřili na otázku, kolik má každý jeden z respondentů dětí a zdali vůbec nějaké má. Výsledky z dotazníkového šetření odpovídají aktuálnímu stavu, možná by se dalo říci i trendu dnešní doby, kdy se partneři rozhodnou pro početí dítěte až v pozdějším věku jejich života a tento fakt není ovlivněn tím, že by chodili do školy,

protože nestudují. Celkem 56 % z dotázaných uvedlo, že nemají žádné dítě. Rozdíl ovšem není příliš velký, protože 43 % z respondentů má již jedno nebo dvě děti a pouze jeden jedinec uvedl, že má děti 3 nebo více. Dle pohlaví jsou výsledky následující: 66,7 % (28) žen nemá žádné dítě, 31 % (13) žen má dítě jedno nebo dvě a pouze jedna žena vybrala možnost, že má 3 nebo více dětí. Muži uvedli, že 48,3 % (28) z nich je bezdětných, 51,7 % (30) mužů má 1 nebo 2 děti a možnost 3 a více dětí neuvedl nikdo z dotázaných.

Graf 1: Sociální status respondentů

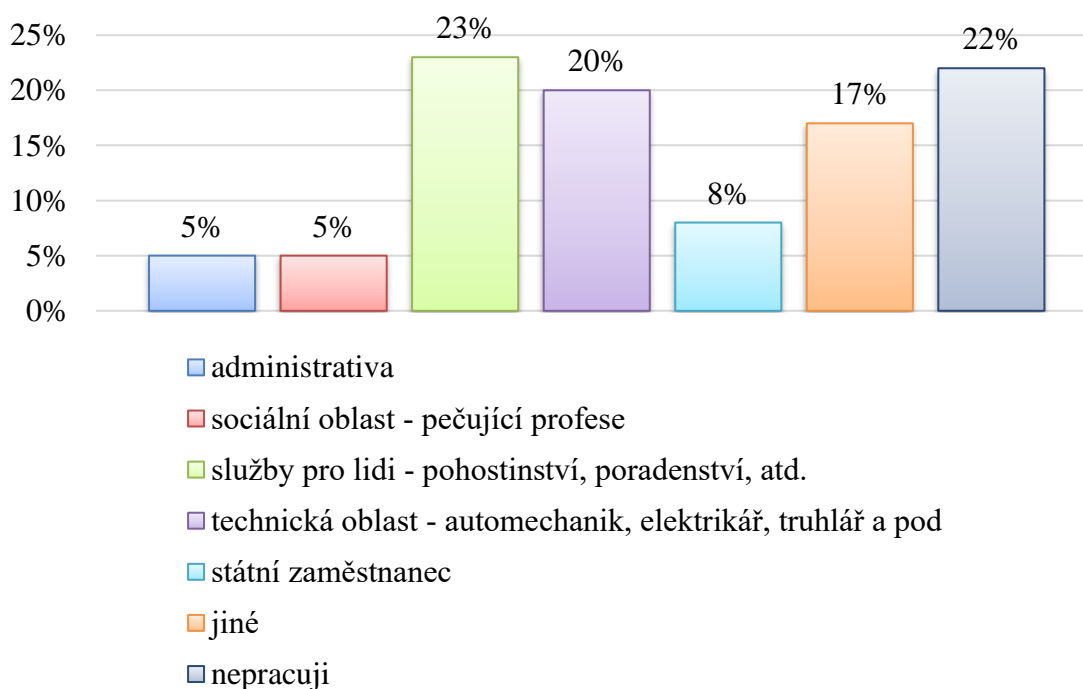

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Na výše uvedeném grafu č. 1 je možné vidět procentuální zastoupení respondentů v souvislosti s jejich sociálním statusem. Nejvíce respondentů je zaměstnaných, což můžeme hodnotit jako výborný výsledek. Konkrétně 71 % oslovených jsou zaměstnanci a 6 % respondentů se rozhodlo stát se podnikateli. Druhou nejméně početnou skupinou jsou nezaměstnaní, kterých je 11 % a jen o jedno procento víc respondentů je nyní s dítětem na mateřské dovolené. Ze 100 oslovených nikdo neuvedl, že je v invalidním důchodu, což lze vzhledem k nízkému věku respondentů předpokládat, nicméně je to možná varianta, proto byla v dotazníku uvedena.

V souvislosti s výše uvedenou otázkou, jsme se respondentů zeptali, v jaké oblasti momentálně pracují. Nejvíce z dotázaných pracuje v oblasti, kterou jsme pojmenovali jako „služby pro lidi“, zde se mohou najít lidé, kteří pracují třeba jako číšníci, nebo různí poradci, prodavači a další tomu podobné zaměstnání. Druhé největší zastoupení mají nepracující. Zde jsou zahrnuti nejen nezaměstnaní lidé, ale také i ženy či muži, kteří jsou na mateřské dovolené. Respondentů, kteří pracují v technické oblasti celkem 20 % ze všech dotázaných. Nejméně a to po 5 % mají respondenti, kteří pracují v administrativě a v sociální oblasti, například pečovatelka v domově pro seniory. Není vůbec překvapivé, že pouze 5 % respondentů pracuje v administrativě, protože pro tuto pozici bývá minimálním požadavkem pro přijetí maturitní zkouška, kterou ani jeden z respondentů nemá.

Graf 2: Oblasti zaměstnání dotazovaných

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Poslední demografická otázka, která byla do dotazníku zahrnuta zjišťovala, kde respondenti aktuálně bydlí, zda na vesnici nebo ve městě. Analýzou dat bylo zjištěno, že 37 % respondentů žije na vesnici a 63 % bydlí ve městě.

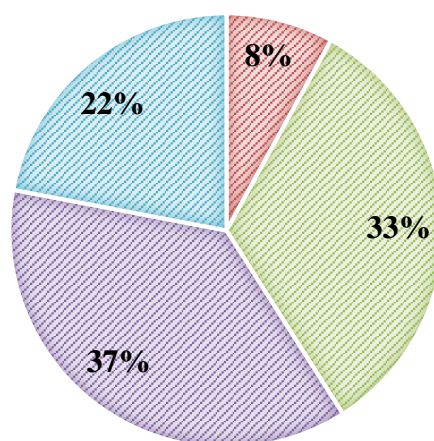
9 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Život každého člověka je naprosto odlišný, protože každý se narodí do jiných možností, které kolem sebe má. Někteří jedinci jsou obklopeni bohatstvím už od dětství a někteří si musí na živobytí vydělat tvrdou dřinou a někdy ani to nestačí. Často se setkáváme s tím, že mladí lidé neví, co by chtěli v životě dělat, nenajdou svůj talent, nezjistí ani, co by mohlo bavit a v čem by byli šikovní. Jednoduše se ženou za prací kvůli penězům, protože musí. Je tedy nutné se nejdříve zaměřit na to, zda jsou respondenti spokojeni se svým dosavadním vzděláním a zaměstnáním. Dále nás zajímá, jak celkově hodnotí svůj vlastní život.

Z níže uvedeného grafu č. 3 je patrné, že nejvíce respondentů hodnotí svůj život jako dobrý, což je druhá nejlepší možnost, kterou bylo možné zvolit. Druhé největší zastoupení respondentů, konkrétně 33 % zvolilo možnost „ucházející“, nejsou tedy vysloveně spokojeni a ani nespokojeni, lze tedy předpokládat, že postupem času se hodnocení jejich života přikloní více k jedné ze stran. Velice pozitivní je však informace, že nikdo z dotázaných nepovažuje svůj život za hrozný a pouze 8 % respondentů ho vnímá jako převážně špatný.

Graf 3: Spokojenost s vlastním životem respondentů

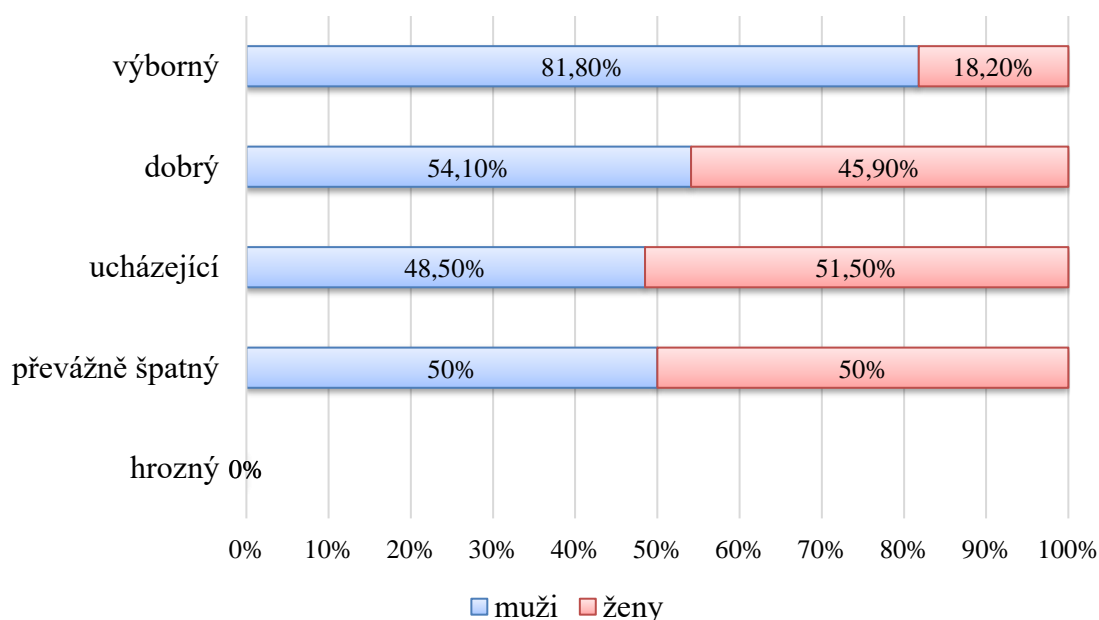
■ hrozný ■ převážně špatný ■ ucházející ■ dobrý ■ výborný

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Podrobnou analýzou dat, bylo zjištěno, že stejný počet žen a mužů, tedy celkově 4 ženy a 4 muži považují svůj život za převážně špatný. Možnost zhodnocení svého života jako ucházející a dobrý zvolilo přibližně stejné množství žen a mužů. Nyní si můžeme odpovědět na první výzkumnou otázku, která zněla: „*Jaké jsou rozdíly v pohledu mužů a žen na kvalitu svého dosavadního života?*“ Největší rozdíly se ukázaly v nekladnější odpovědi, kterou si vybralo celkem 18 mužů a pouze 4 ženy. Tímto výsledkem bychom mohli potvrdit to, co se o ženách často tvrdí a to, že nikdy nejsou s ničím zcela spokojené. V dalších možnostech jsou rozdíly pouze nepatrné, nebo žádné.

Graf 4: Spokojenost s vlastním životem respondentů – dle pohlaví

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Se spokojeností s vlastním životem je úzce spojená také spokojenost v pracovní oblasti. V zaměstnání totiž prožijeme velkou část svého života, respektive té části života, ve které jsme ještě zdraví, silní a produktivní. Analýzou sebraných dat bylo zjištěno, že 40 % dotázaných souhlasí s větou „*Jsem spokojen/a se svým zaměstnáním.*“, nespokojených je 39 % respondentů a zbylých 21 % uvedlo, že nepracují a nemůžou tedy souhlasit ani nesouhlasit. Tato věta tedy rozdělila respondenty do dvou pomyslným skoro vyvážených táborů, kdy jeden je plný spokojených pracovníků a ve druhém jsou zaměstnanci nespokojení.

Dále nás zajímalo, jak respondenti hodnotí svůj život v souvislosti s jejich sociálním statutem. V následující tabulce č. 3 je tedy zobrazeno, jakým způsobem hodnotí respondenti kvalitu svého života a jaký je jejich současný sociální status.

Tabulka 3: Jak celkově vnímáte svůj život – dle sociálního statusu

	Zaměstnaní	Podnikatelé	Na mateřské dovolené	Nezaměstnaní
Výborný	81,9 %	4,5 %	13,6 %	0 %
Dobrý	70,3 %	10,8 %	13,5 %	5,4 %
Ucházející	72,7 %	3 %	9,1 %	15,2 %
Převážně špatný	37,5 %	0 %	12,5 %	50 %
Hrozný	0 %	0 %	0 %	0 %

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

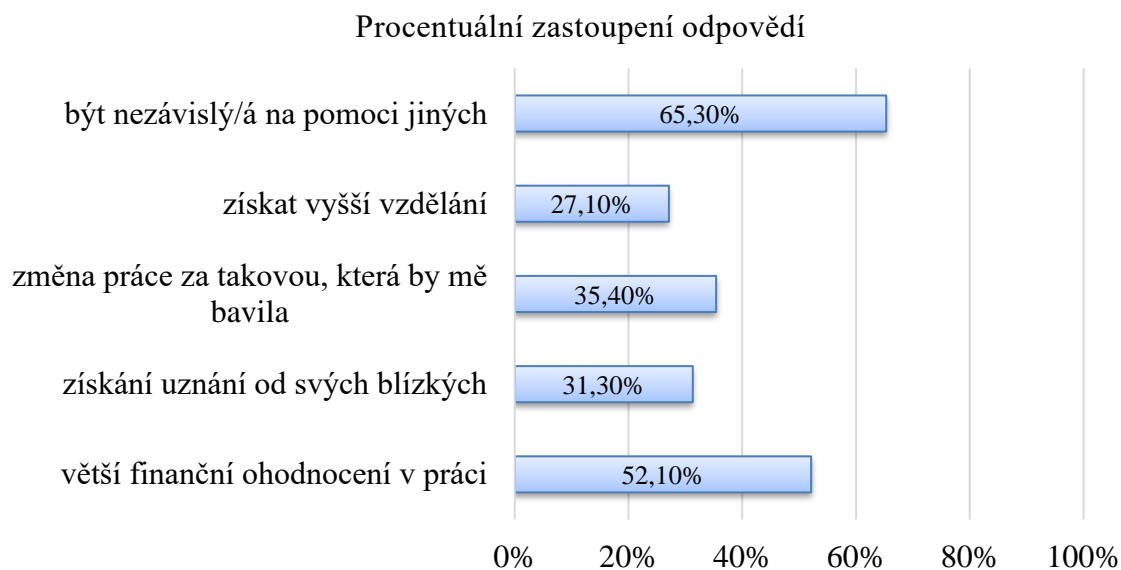
Na výše uvedené tabulce č. 3 je vidět, že 50 % nezaměstnaných uvedlo, že je jejich život dle jejich názoru převážně špatný. Tento výsledek není příliš překvapující, protože s nezaměstnaností se váže spousta negativních aspektů například nedostatek financí, rutinní život bez potřebných podnětů z venčí, pocit vlastního selhání apod. Za ucházející považuje svůj život 72,7 % zaměstnaných respondentů, a ještě o něco lépe ho vnímá 70,3 % zaměstnanců, kteří uvedli, že je jejich dosavadní život dobrý. Žádný nezaměstnaný oslovený nevedl, že by průběh jeho dosavadního života byl výborný, naopak nejvíce (81,9 %) tuto možnost zvolilo zaměstnaných dospělých. Celkově je z podrobnější analýzy dat patrné, že nejlépe se mají zaměstnaní jedinci. Velmi pozitivní výsledek je ten, že nikdo z oslovených respondentů nevedl, že by jeho život byl hrozný.

V rámci hodnocení svého života a spokojenosti se zaměstnáním nás také zajímalo, jak respondenti hodnotí sami sebe, konkrétně jsme jim položili otázku, zda si myslí, že jsou šikovní a dokážou vlastními silami zabezpečit sebe a případně celé své rodiny. Z rozboru dotazníků se ukázalo, že většina (54 %) respondentů si o sobě myslí, že je šikovná. Naopak 24 % dotazovaných se za šikovného člověka vůbec nepovažuje

a zbylých 22 % uvedlo možnost, že neví. Respondentů, kteří uvedli možnost, že se za šikovné nepovažují, nebo neví, jsme se zeptali na otázku, co by jim pomohlo změnit názor na sebe samého. Celkem tedy na otázku odpovědělo 46 % dotazovaných ze sta oslovených respondentů a každý mohl zvolit více odpovědí.

Graf 5: Aspekty, které by respondentům pomohly smýšlet o sobě lépe

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Na výše uvedeném grafu č. 5 můžeme vidět, že nejvíce respondentů a to konkrétně 32 z 46 uvedlo, že by jejich názor na sebe sama změnilo k lepšímu, kdyby se stali nezávislejšími na pomoci od ostatních. Je pravděpodobné, že jsou to právě rodiče, kteří se snaží svým dětem v horších časech pomoci. S tím úzce souvisí také to, že většina respondentů by chtěla získat vyšší ohodnocení v jejich zaměstnání a tím, by se mohla částečně nebo úplně eliminovat závislost na pomoci jiných. Získání vyššího vzdělání není pro mnoho respondentů důvodem k tomu, aby na sebe pohlíželi lépe, tuto odpověď zvolilo nejméně respondentů, a to konkrétně pouhých 13 z 46 oslovených.

Na základě analýzy sebraných dotazníků, jsme také měli možnost zjistit, co respondenti nejčastěji dělají ve svém volném čase. Na tuto otázku odpovídalo všech 100 oslovených respondentů a jejich odpovědi jsou vyobrazeny v níže uvedené tabulce č. 4.

Tabulka 4: Náplň volného času respondentů

	Relativní četnost	Absolutní četnost
Cestování	14 %	14 ze 100
Sport	48 %	48 ze 100
Hraní her na počítači / konzoli / mobilu	34 %	34 ze 100
Četba knih	31 %	31 ze 100
Věnování se blízkým	72 %	72 ze 100
Sociální sítě	61 %	61 ze 100
Sledování televize a aktivita na internetu	65 %	65 ze 100
Brigáda	11 %	11 ze 100

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Nejvíce respondentů uvedlo, že svůj volný čas vyplňují věnováním se svým blízkým. Toto zjištění je velice pozitivní, ačkoliv není patrné, zda je toto pěstování mezilidských kontaktů myšlené jako přímé, nebo prostřednictvím sociálních sítí, na kterých je ve svém volném čase aktivních 61 % respondentů. Celkově je dobře, že se lidé starají o vztahy mezi svými blízkými a snaží se je utužovat, ať už jakýmkoliv způsobem. Druhou nejčastější volnočasovou aktivitou je pro oslovené dospělé sledování televizních programů a brouzdání po internetových stránkách. Dalším pozitivním zjištěním je, že skoro polovina z dotázaných se věnuje nějakému sportu, jelikož dle různých článků se náš národ pohybuje na třetí či čtvrté příčce nejlustších lidí v Evropě.⁷⁵ Respondentů, kteří čtou knihy a hrají hry je skoro stejné množství.

⁷⁵ BARET D., Češi patří mezi nejlustší národy v Evropě a nijak se to nezlepšuje [online], [cit. 2020-02-02], Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/73247/cesi-patri-mezi-nejlusti-narody-v-evrope-a-nijak-se-to-nezlepsuje.html>

Hraní her se ve svém volném čase věnuje celkem 34 % oslovených. To není příliš mnoho vzhledem k tomu, že je právě hraní her častým útekem dospělých od reality. Navíc se touto činností lze i slušně živit. V České republice existuje mnoho streamerů⁷⁶, kteří natáčejí průběh hraní her a ostatní lidé se pak na tyto videa dívají buď na Youtube.com nebo na streamovacích webových stránkách jako je například Twitch.com. Věková hranice těchto streamerů se pohybuje většinou od 15 do 35 let a sledující těchto videí spadají do věkové kohorty od 10 do 30 let. Aktuálně se takových vysílání účastní běžně kolem 10 tisíc sledujících. Tuto informaci si autorka této diplomové práce ověřovala sledováním těchto streamů a posloucháním hlavních aktérů, kteří se ke svým sledujícím ohledně videí vyjadřují.

Velmi málo (14 %) z oslovených respondentů ve svém volném čase cestuje. Dalo by se říci, že cestování je pro movitější občany, není to vždy levná zábava a je pravdou, že existují daleko levnější způsoby, jak se lze zabavit. Nejmenší četnost odpovědí je zaznamenána u možnosti využití svého volného času docházením na brigádu. Pouhých 11 % respondentů tedy zvyšuje svůj finanční kapitál pomocí brigád.

Jak je již z nadpisu této diplomové práce patrné, zaměřujeme se na to, proč se dospělí lidé ve věkovém rozmezí 20 až 25 let, kteří vystudovali základní školu nebo střední odborné učiliště, nechtějí dále vzdělávat. Zeptali jsme se tedy respondentů na několik otázek, jejichž zodpovězení a následná analýza těchto odpovědí by nám měla pomoci odhalit, co si studenti o škole myslí, jací studenti byli oni sami, zda si odnesli aspoň nějaké důležité informace a hlavně, zda by se chtěli do školy ještě vrátit a pokud ne, tak z jakého důvodu.

Nejprve nás zajímalo, zda respondenti vůbec někdy přemýšleli o své budoucnosti vzhledem k jejich dosaženému vzdělání. Z níže uvedeného grafu č. 6 je patrné, že výrazně nepřevládá žádná z uvedených možností. Dvě nejnižší zastoupení odpovídajících mají konečné možnosti a ty jsou „velmi často“ a přesný opak „ještě jsem o tom nepřemýšlel/a“. Je docela pravděpodobné, že někteří respondenti, kteří o tom dosud ještě nikdy nepřemýšleli, tak nyní budou, nebo se nad tím zamysleli

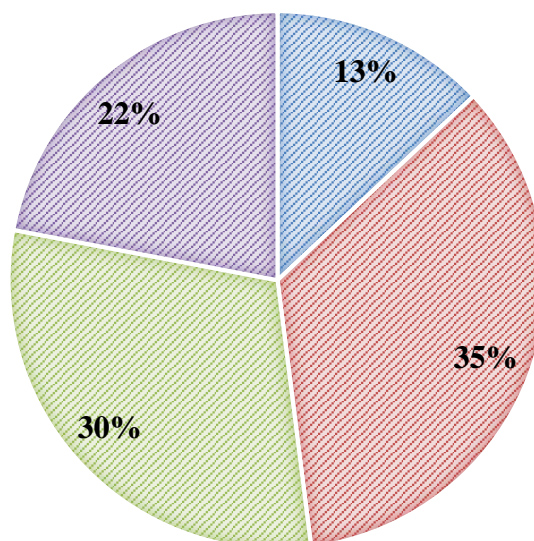
---

⁷⁶ Streamer – osoba, která natáčí videa, na kterých hraje např. počítačovou hru a toto video sledují na internetu lidé

alespoň v den, kdy dotazník vyplňovali. Nejvíce respondentů (35 %) se často zamýšlí nad jejich budoucností ve spojení s tím, co zatím vystudovali.

Graf 6: Jak často přemýšlejí dospělí o své budoucnosti v souvislosti se svým vzděláním

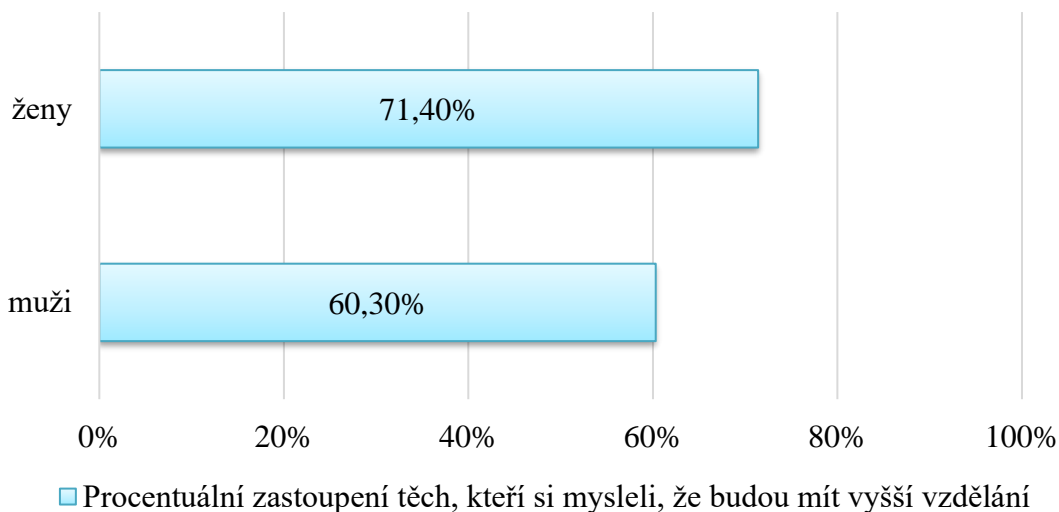
■ velmi často   ■ často   ■ zřídka   ■ ještě jsem o tom nepřemýšlela

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Respondentům byla položena otázka, zda oni sami v minulosti předpokládali, že dosáhnou vyššího vzdělání, než aktuálně mají. Na základě rozboru jejich odpovědí jsme získali odpověď na naši druhou výzkumnou otázku, která zní: „*Jaké jsou rozdíly v předpokládaném dosažení vzdělání mezi muži a ženami?*“. Celkově se ukázalo, že většina (65 %) respondentů si myslela a pravděpodobně i přála, že ve svém životě dosáhne vyššího stupně vzdělání, než je jejich současné. Zbývajících 35 % oslovených má takové vzdělání, které si mysleli, že budou mít. Na níže uvedeném grafu č. 7 je možné vidět, jaké odpovědi vybírali muži a jaké ženy.

Graf 7: Předpoklad vyššího dosaženého vzdělání – rozděleno dle genderu

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Pro lepší orientaci v grafu č. 7 zde uvádíme četnost respondentů v absolutních číslech. Celkem tedy uvedlo 30 žen z celkově oslovených 42 žen, že v minulosti předpokládalo, že dosáhnou vyššího vzdělání. Respondentů mužského pohlaví se vyplnění dotazníku účastnilo celkem 58 a konkrétně 35 z nich si představovalo, že budou mít vyšší stupeň vzdělání, než je jejich stávající. Rozdíly tedy nejsou skoro žádné, ani jedno z pohlaví výrazně nepřevládá, co se týče jejich předpokladu dosažení vyššího vzdělání, ale celkově si více oslovených mužů a žen představovalo, že jejich vzdělání zakončí na vyšším stupni. Mohli bychom tedy říci, že postupem času respondenti slevili ze svých cílů a jejich aspirace po vyšším vzdělání se rapidně snížila.

V jedné z otázek měli respondenti souhlasit nebo nesouhlasit s výrokem „Šikovní lidé si práci najdou a nepotřebují k tomu maturitu ani tituly u jména. S tímto tvrzením souhlasí více jak polovina z dotázaných. Pouhých 32 % účastníků dotazníkového šetření je toho názoru, že bez maturity či vysokoškolských titulů si práci nenajdou. Více jak polovina respondentů (68 %) si naopak myslí, že šikovnost stačí k tomu získat i vhodné pracovní místo s dobrým finančním ohodnocením. V souvislosti s touto otázkou, jsme položili respondentům otázku, zda jim jejich dosažené vzdělání stačí či nikoliv.

Analýzou sebraných dat, bylo zjištěno, že pro 53 % respondentů je jejich dosažené vzdělání dostačující a 47 % oslovených ho hodnotí jako nedostačující. Dovolili jsme se zeptat respondentů, kterým jejich vzdělání nestačí, proč tomu tak je. V následující tabulce č. 5 je uvedeno, kolik respondentů vybralo možnosti odpovědí, které jim byly nabízeny. Oslovení mohli zvolit více odpovědí a mohli také dopsat svoji vlastní odpověď, této možnosti využili pouze 4 respondenti a jejich odpovědi zní: 1) *Chci více peněz, díky nim si plnit sny a nebýt tzv. novodobý otrok dluhů a systému.* 2) *Vyšší vzdělání pro lepší platové ohodnocení.* 3) *Nemohu sehnat dobře placenou práci.* 4) *Získání práce.* Někteří respondenti by tedy potřebovali získat vyšší vzdělání k tomu, aby sehnali zaměstnání, které jsou ochotni vykonávat.

Tabulka 5: Důvody, proč dospělým nestačí jejich dosažené vzdělání

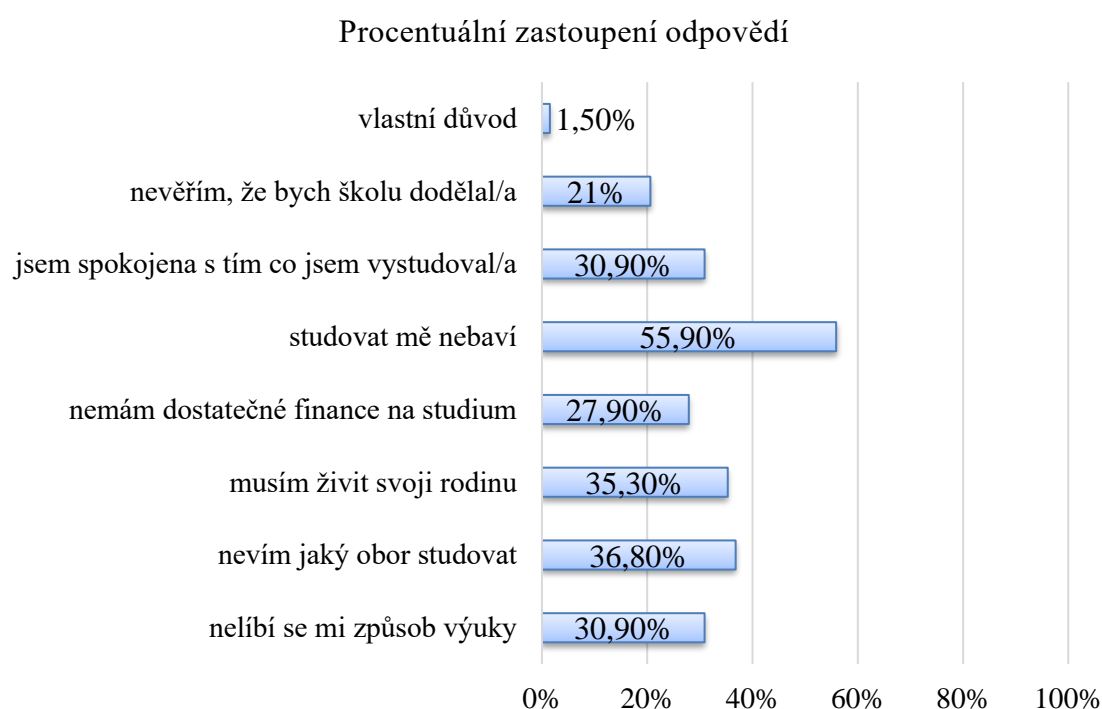
	Relativní četnost	Absolutní četnost
Osobní touha po vyšším vzdělání	29,8 %	14 z 47
Potřeba vyššího vzdělání pro vykonávání mé práce	76,6 %	36 z 47
Touha splnit rodičům jejich představy o mě	10,6 %	5 z 47
Přání vyrovnat se svým vrstevníkům	12,8 %	6 z 47
Vlastní odpověď	8,5 %	4 z 47

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Respondentů jsme se také zeptali, jestli mají pocit, že se ve škole, do které docházeli, naučili něco užitečného. Na tuto otázku kladně odpovědělo přesně 81 % respondentů, zbývajícím 19 % oslovených nepřinesla dle jejich názoru výuka ve škole žádné informace, které by v životě využili. Je velice zajímavé, že ač většině dotázaných přinesla škola důležité a užitečné informace tak i přesto se do ní celých 68 % oslovených nechce vrátit. Touhu po opětovném usednutí do školních lavic projevilo pouze 32 % respondentů. Jak už název této práce napovídá, bylo pro nás nutné zjistit, z jakých důvodů oslovení dospělí lidé studovat nechtějí.

V níže uvedeném grafu č. 8 jsou vyobrazeny odpovědi od respondentů, kteří již do školních lavic znovu usedat nechtějí. Účastníci dotazníkového šetření mohli v této otázce zvolit více předdefinovaných odpovědí, nebo napsat svoji vlastní odpověď. Celkově na tuto otázku odpovídalo 68 % respondentů ze sta oslovených. Pro správné pochopení grafu je tedy nutné si uvědomit, že 100 % na spodní ose se rovná 68 % oslovených. Dle pohlaví jsou výsledky analýzy dat takové, že 36,9 % žen a 63,1 % mužů nechtějí znovu studovat ve školních institucích.

Graf 8: Důvody, proč dospěli již dále nechtějí studovat

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Výše uvedený graf tedy odpovídá na třetí stanovenou výzkumnou otázku, která zní: „Jaké jsou hlavní důvody respondentů pro nepokračování ve studiu?“ Nejvíce respondentů a to 55,90 % uvedlo, že je studovat nebaví. Jako druhou nejčastější odpověď dotazovaní zvolili, že neví, jaký obor by chtěli studovat. Tento jev ovšem není výsadou pouze těch osob, kteří nestudují, ale i těch, kteří do školy chodí. Autorka této diplomové práce se často osobně setkává s tím, že i její vrstevníci, kteří momentálně studují vysokou školu, si danou konkrétní školu vybrali třeba jen kvůli tomu, že bydlí ve městě, kde se škola nachází, ale obor je vůbec nebaví, nezajímá a v budoucnu v něm

pracovat nechtějí. Studují jen, jak se obecně říká: „pro papír“, nebo proto, aby si prodloužili mládí. Třetí nejčastějším důvodem, který označilo 35,30 % respondentů, je nutnost živit svoji rodinu. Tento důvod je snadné pochopit, protože jakmile je jedinec nucen žít sám sebe, nebo má už vlastní rodinu s dítětem, není samozřejmě časový prostor na studium. Naskýtala by se ještě možnost dálkového studia, ale to je často dost náročné, a ne všichni ho při práci zvládají. S tím může souviset i to, že 21 % oslovených si myslí, že by školu nezvládli zdárně dokončit. Stejný počet respondentů (30,90 %) uvedl, že se jim nelíbí způsob výuky na školách a projeví spokojenost s tím, co mají momentálně vystudované. O výuce na školách v České republice se obecně hovoří jako o zastaralé, nezábavné a neinovativní. Mnohé zkušenosti studentů jsou takové, že se musí učit nazpaměť něco, čemu vlastně vůbec nerozumí a mnozí učitelé se s vysvětlováním příliš trápit nechtějí. Pouze jediný respondent využil možnost dopsat vlastní odpověď a ta zněla: „*Nepotřebuji ho*“.

Čtvrtá výzkumná otázka, kterou jsme si položili zní: „*Jak se liší odpovědi zaměstnaných a nezaměstnaných respondentů v otázce, zda by chtěli znovu usednout do školních lavic?*“ Na základě analýzy dat ze sebraných dotazníků bylo zjištěno, že rozdíly nejsou příliš výrazné, protože 40,9 % respondentů vybralo možnost, že by se do školy vrátit chtělo a 59,1 % se již do školy vrátit nechce. Celkově na tuto otázku odpovídali pouze nezaměstnaní lidé včetně těch, kteří jsou na mateřské dovolené. Těchto nezaměstnaných respondentů bylo je přesně 22 a z toho 9 z nich by dále studovat chtělo a 13 oslovených nikoliv. Nelze tedy říci, že by jednoznačně nezaměstnaní respondenti, chtěli znovu začít chodit do školy, aby například získali nějaké vhodné zaměstnání.

V níže uvedené tabulce č. 6 je znázorněno, kolik nezaměstnaných respondentů, rozděleno dle pohlaví, znovu do školních lavic usednout nechce.

Tabulka 6: Nezaměstnaní, kteří nechtějí znovu studovat

Nezaměstnaní	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ženy	59,6 %	9 z 17
Muži	80 %	4 z 5

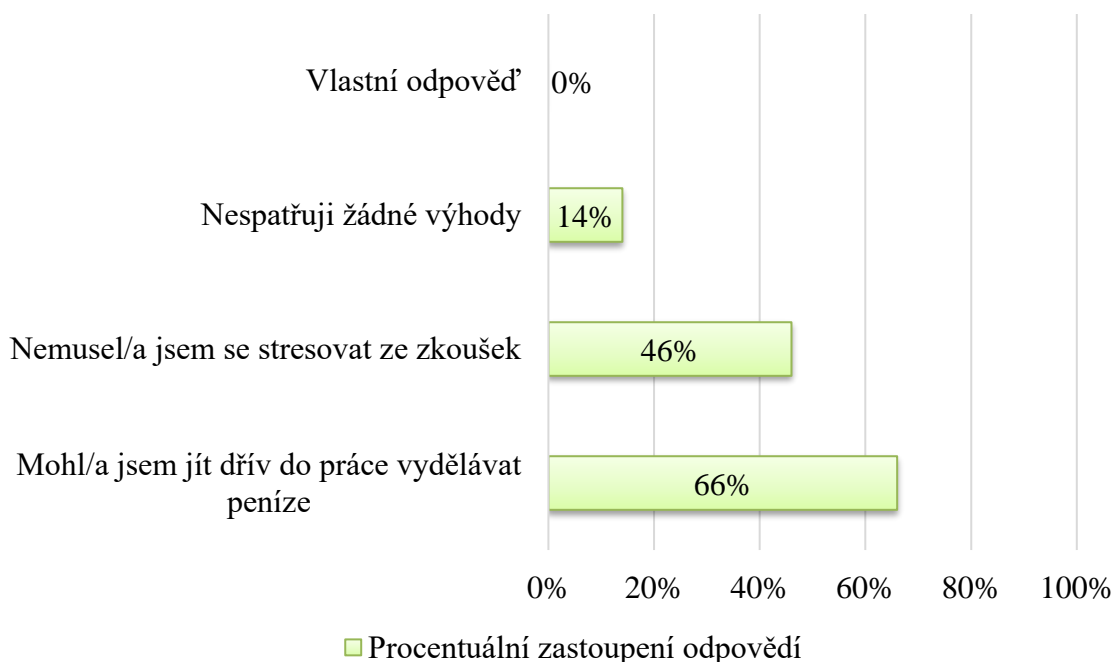
Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Výsledek je tedy takový, že z pěti nezaměstnaných mužů by pouze jeden chtěl opět studovat ve školním prostředí a z nezaměstnaných žen by se do školy vrátilo celkem 8. U nezaměstnaných žen, je to tedy skoro polovina, která by se do školních lavic vrátila a zvýšila si stupeň svého vzdělání.

Dále nás zajímalo, zda respondenti shledávají v tom, že ukončili svá studia nějakou výhodou. Na tuto otázku odpovídalo všech 100 dotazovaných respondentů a mohli opět zvolit více odpovědí, které se kterými se ztotožňují. Oslovení dospělí také mohli dopsat i svoji vlastní odpověď, ale tuto možnost nevyužil nikdo z nich. Na níže uvedeném grafu č. 9 můžeme vidět, že určité výhody pociťuje mnoho z respondentů.

Graf 9: Důvody, proč dospělí již dále nechtějí studovat

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Nadpoloviční většina respondentů považuje za největší výhodu ukončení studia takovou, že se stali dříve výdělečně činnými osobami a mohli si proto dovolit to, co si jejich vrstevníci, kteří peníze nevydělávali, dopřát nemohli. O něco méně jak 50 % respondentů spatřuje výhodu v tom, že už se nemusí vystavovat stresu, který většina lidí při zkouškách ve školách pociťuje. S tímto aspektem se setkává i sama autorka této diplomové práce, když komunikuje se svými vrstevníky, kteří stále studují. Většina z nich pociťuje při zkouškách určitou míru stresu, některé tento stres pohání k lepším

výsledkům a některé naopak paralyzuje a pro takové studenty je tento problém velice limitující. Pouhých 14 % respondentů uvedlo, že nepociťuje v ukončení studia vůbec žádnou výhodu.

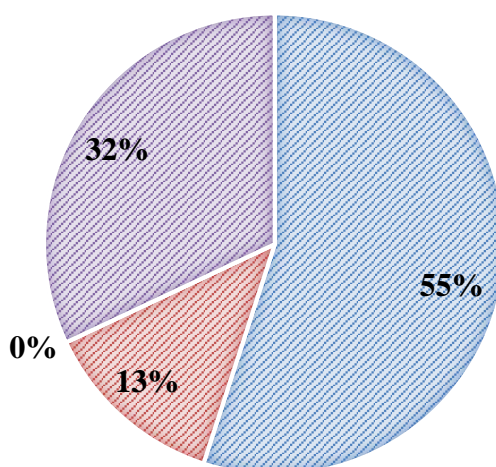
Zajímalo nás také, zda budou samotní respondenti chtít po svých vlastních dětech, které už mají, nebo v budoucnu teprve bude mít, aby měli maturitu nebo vysokoškolské vzdělání. Z rozboru dat je patrné, že 78 % respondentů uvedlo možnost „ano“ a pouhých 22 % oslovených po svých dětech studium na školách požadovat nebude. V následujících letech bude pouze otázkou, jaký stupeň vzdělání bude považován za nutný k získání lépe placené práce. Aktuální situace je taková, že na mnohé manažerské pozice ve firmách je nutné mít, alespoň dokončené bakalářské studium, nicméně mnoho zaměstnanců, kteří je nemají je vykonávají, právě kvůli jejich schopnostem. Diplom z vysoké školy často funguje jako klíč k otevření dveří, za kterými je mnoho zajímavých a lépe placených prací, než jsou takové, kde není vysokoškolský titul požadován. Avšak na druhou stranu jsou často velmi dobře finančně ohodnoceni právě pracovníci různých řemesel, protože tyto práce chce vykonávat méně lidí, než tomu tak bylo dříve. Po podrobné analýze výsledků, jsme zjistili, že 71,4 % respondentů, kteří mají dokončenou základní školu bude chtít u svého dítěte, aby mělo maturitu nebo vysokou školu. Druhá část respondentů, kteří mají základní školu (28,6 %) o svých dětech vyšší vzdělání požadovat nebudou. Oslovení, kteří získali výuční list na střední odborné škole budou chtít rovněž u svých dětí v celkovém počtu 79,1 % rovněž vyšší stupeň vzdělání, než mají oni sami. Zbylých 20,9 % oslovených bude spokojených, když jejich dítě bude mít maximálně stejný stupeň vzdělání, jako mají oni.

Respondentů jsme se rovněž zeptali, zda jejich rodiče jsou vlastníci maturitního vysvědčení nebo vysokoškolského diplomu. Celkové odpovědi, byly skoro vyrovnané, konkrétně na tuto otázku odpovědělo možností „ano“ 48 % a zbylých 52 % respondentů odpovědělo „ne“. Při této příležitosti jsme si položili pátou výzkumnou otázku ve znění: *„Jsou respondenti, jejichž rodiče mají maturitu či vysokoškolské vzdělání více nespokojeni se svým vzděláním?“* Podle bližšího rozboru dat se ukázalo, že 54,2 % respondentů, jejichž rodiče mají maturitu nebo vysokoškolský diplom, nestačí stupeň jejich vzdělání. Ostatním 45,8 % dotázaných též jejich dosažené vzdělání nestačí, ale jejich rodiče nemají maturitu ani nechodili na vysokou školu.

U oslovených dospělých jsme měli také možnost zjistit, kdo je v jejich životě nejvíce ovlivňuje. Od koho si nechávají radit, kdo je inspiruje a je pro ně obecně někdo, kdo má na ně největší vliv. V této otázce si mohli respondenti vybrat pouze jednu odpověď, ale je možné, že je v jejich životě ovlivňují třeba všechny tři uvedené možnosti. V následujícím grafu č. 10 jsou tyto výsledky znázorněné.

Graf 10: Kým se nechají dospělí nejvíce ovlivňovat

■ Rodina ■ Přátelé ■ Celebrity a influenceři ■ Nikdo mě neovlivňuje

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Z výše uvedeného grafu č. 10 je patrné, že největší zastoupení respondentů se nechává nějakým způsobem ovlivňovat svou rodinou. Tedy rodiči, sourozenci a celkově těmi nejbližšími, se kterými vyrůstali, často mezi ně patří také prarodiče. Tento fakt není ničím zvláštní, protože těmto lidem většinou důvěřujeme, máme je rádi, a proto není složité, nechat si od takových lidí radit, nebo se můžeme například učit z jejich zkušeností. Respondentů, kteří se nenechají nikým ovlivňovat je celkem 32 % ze sta dotázaných. Přáteli se nejvíce nechá ovlivnit pouhých 13 % dotázaných a na žádného z respondentů nemá zásadní vliv žádná celebrita a ani influencer, což je nyní v době sociálních sítí velkým trendem. Mnoho mladých dospělých se řídí tím, co si takoví influenceři kupují, kam chodí do restaurací, jak se starají o životní prostředí a mnoho dalšího. Je velice pozitivní, že se nikdo z oslovených neřídí cizími osobami, které zná

pouze z televize, internetových stránek a sociálních sítí. Jednotlivé odpovědi jsme také rozebrali z pohledu pohlaví a ukázalo se u žen, že 54,8 % ovlivňuje rodina, 21,4 % přátelé a 10 % žen neovlivňuje nikdo. U mužů jsou výsledky následující: 55,2 % se nechává ovlivnit blízkou rodinou, 6,9 % svými přáteli a zbylých 37,9 % mužů se nenechá ovlivnit vůbec nikým.

V jedné z otázek uvedených v dotazníku, bylo po respondentech požadováno, aby vybrali všechny tvrzení, se kterými se ztotožňují. Každý jedinec mohl tedy zvolit všechny odpovědi, nebo naopak žádnou, pokud by se v žádném tvrzení neviděl. V následující tabulce č. 7 je zobrazeno kolik procent respondentů se ztotožnilo s daným tvrzením. V tabulce jsou také uvedeny i absolutní četnosti respondentů pro lepší orientaci.

Tabulka 7: Ztotožnění respondentů s výroky

	Relativní četnost	Absolutní četnost
Nikdy jsem nebyl/a studijní typ	47 %	47 z 100
Mám všeobecný přehled a to mi stačí	33 %	33 ze 100
Rád/a se učím něco, co si myslím, že v životě upotřebím	46 %	46 ze 100
Zajímám se o informace, které ve škole jen stěží dostanu	15 %	15 ze 100
Má práce mě baví a naplňuje	28 %	28 ze 100
Snažil/a jsem se studovat dál, ale studium jsem nedokončil/a	25 %	25 ze 100
Vzdělání považuji za důležité a nezbytné	18 %	18 ze 100
Někdy bylo mé vzdělání terčem posměchu pro lidi v mém okolí	61 %	61 ze 100
Nedostala jsem se na požadovanou školu	21 %	21 ze 100

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

Na výše uvedené tabulce můžeme vidět, že pro největší počet respondentů (61 %) bylo někdy jejich dosažené vzdělání terčem posměšků od lidí v jejich blízkém okolí. Po detailnějším rozboru dat jsme zjistili, že s tímto výrokiem souhlasilo 28,6 % respondentů, kteří mají dokončenou pouze základní školu a 31,4 % oslovených, kteří získali výuční list. Druhé nejpočetnější zastoupení měl u respondentů výrok „*Nikdy jsem nebyl/a studijní typ*“, celkem se v tomto sebehodnocení našla skoro polovina (47 %) ze všech dotázaných respondentů. Jen o procento méně, tedy 46 % respondentů uvedlo, že se rádo učí něco, co v životě budou potřebovat. V souvislosti s tímto faktem, se můžeme často setkávat s názorem, že například výuka matematiky je pro mnoho studentů naprosto zbytečná, protože určité matematické procesy nikdy v životě nepoužijí a nechtějí se je tím pádem ani učit. Celkový výsledek, je ovšem uspokojující, protože skoro polovina respondentů by se ráda učila něco, co pro ně bude v budoucnosti užitečné. S tímto může souviset i to, že 25 % oslovených zkoušelo studovat na školách, ale nepodařilo se jim školu z nějakých důvodů dokončit. O něco méně a to 21 % respondentů, si podalo přihlášku na jimi zvolenou školu, ale nepodařilo se jim na ni dostat.

Více jak jedna třetina (33 %) oslovených dospělých uvedla, že mají všeobecný přehled a že jim tento fakt stačí, respektive se nechtějí vzdělávat dál, protože to, co aktuálně ví, je pro ně dostačující. Ne příliš dobrou zprávou je fakt, že pouhých 28 % respondentů je spokojeno se svým zaměstnáním. To je z celkového počtu sta respondentů velice málo. Další znepokojivý údaj, který ukázala analýza dotazníků je takový, že pouze 18 % ze všech oslovených považuje vzdělání za důležité a nezbytné. Je zcela evidentní, že pokud respondenti nevidí smysl ve vzdělávání a není pro ně nikterak důležité, tak o něj nebudou mít ani zvýšený zájem. Nejméně respondentů a to 15 % se ztotožnilo s výrokiem „*Zajímám se o informace, které ve škole jen stěží dostanu*“. Tito respondenti si nejspíše našli zálibu v určité oblasti, která není ve školních osnovách a nejsou ani obory na středních nebo vysokých školách, kde by se informace, které je zajímají dozvěděli.

Výsledky z této tabulky nám pomohli odpovědět na poslední výzkumnou otázku č. 6 ve znění „*Myslí si respondenti, že se ve škole naučili alespoň něco potřebného a je pro ně obecně vzdělání důležité?*“ Na první část této otázky jsme odpověď zjistili již na straně 47, kde jsme se na základě analýzy dat dozvěděli, že celkem 81 % respondentů se

ve škole naučilo něco pro ně užitečného a potřebného a zbylým 19 % oslovených výuka ve školském zařízení nepřinesla dle jejich názoru výuka žádné informace, které by v životě využila. Na druhou část položené otázky jsme získali odpověď výše uvedenou tabulkou. Mladí dospělí ve velké většině (82 %) nevnímají vzdělání jako důležité a nezbytné, proto je jejich aspirace k dosažení vyššího vzdělání je velmi nízká.

10 INTERPRETACE A DISKUZE VÝSLEDKŮ

Nepodařilo se nám najít mnoho podobných výzkumů jako je tento, respektive stejný jsme nenašli vůbec žádný, a proto není možné porovnat naprosto stejné výsledky se stejnou skupinou lidí, která byla o vyplnění dotazníku požádána. Obecně jsme našli mnoho výzkumů, které se zabývaly tím, proč lidé různých věkových skupin studovat chtějí, ale naopak už nikoliv. V teoretické části této diplomové práce jsme uvedly výsledky jiných výzkumů, alespoň částečně podobných výzkumů, se kterými můžeme porovnat výsledky našeho výzkumného šetření. Hlavním cílem této diplomové práce bylo zjistit, z jakých důvodů se nechtějí mladí dospělí ve věku 20-25 let, kteří mají ukončenou základní povinnou školní docházku a ti, kteří získali na středních odborných učilištích výuční list, nechtějí dále vzdělávat. Z tohoto důvodu bude tato kapitola věnována pouze tomuto tématu. Na níže uvedené tabulce č. 8 můžeme vidět výsledky z výzkumu manželů Rabušicových, kteří prováděli podobný výzkum, ale oslovovali dospělé ve věku 20-65 let.

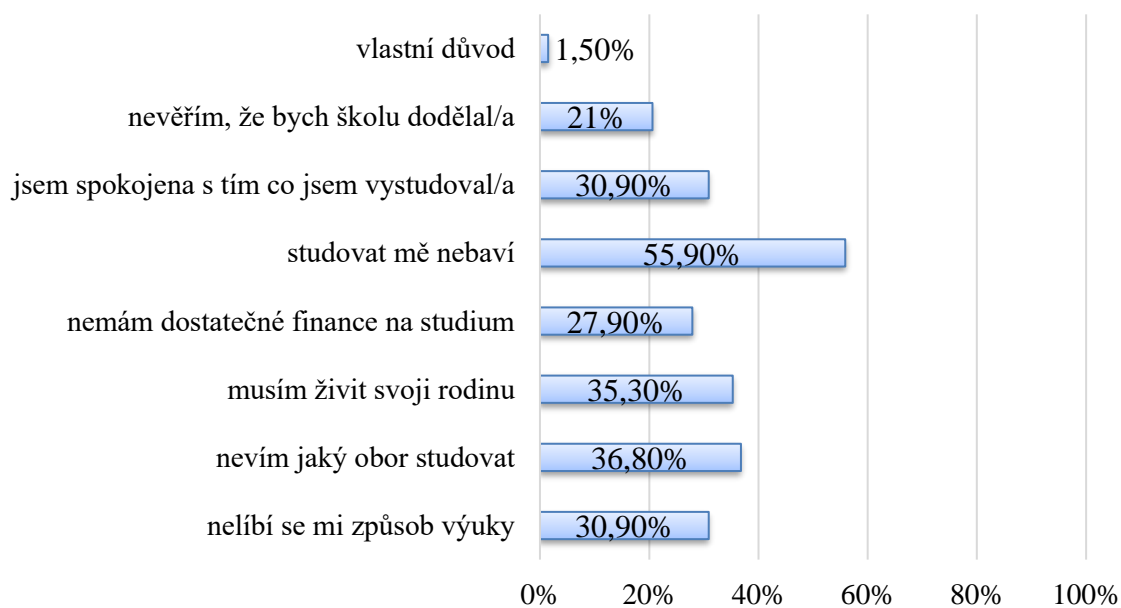
Jak lze z níže uvedené tabulky č. 8 vyčíst, tak respondenti měli možnost vybrat pouze jednu možnost a to takovou, kterou považovali ze nejpodstatnější. V našem výzkumném šetření jsme respondentům dali možnost vybrat více odpovědí a až na základě toho, která se bude objevovat nejčastěji, zjistit, co je pro oslovené tím hlavním důvodem pro nepokračování ve studiu. Je pravdou, že možnost „zdravotní důvody“ nám v našem dotazníku chyběla, a přitom pro mnoho respondentů mohl být i tento aspekt pádným důvodem, proč dál nestudovali. Možnost rodinné důvody, a to konkrétně sňatek a těhotenství u nás zastupují možnost „musím žít svoji rodinu“. Výsledky našeho výzkumného šetření jsou uvedeny v grafu č. 11.

Tabulka 8: Důvody k nepokračování ve studiu v roce 1997 a 2005

	VD 2005 (v %)	IALS 1997 (v %)
Dosáhl/a jsem dostatečného vzdělání	27,5	13,4
Chtěl/a jsem pracovat	22,9	20,6
Musel/a jsem pracovat	16,4	24,5
Rodinné důvody (sňatek, těhotenství)	7,3	16,6
Nelíbilo se mi ve škole	7,0	8,8
Nedařilo se mi ve škole	6,5	3
Zdravotní důvody	1,1	1,8
Nedostal/a jsem se na školu podle svých představ	5,4	4,3
Odešel jsem na vojnu	2,9	0,6
Jiný důvod	3,2	6,4
Celkem	100 %	100 %

Zdroj: Rabušicovi, 2008, s. 51

Graf 11: Důvody, proč dospělí již dále nechtějí studovat – rok 2020

Zdroj: autorka práce, 2020 (vlastní šetření)

V roce 2008 byl proveden pod záštitou MSPV podobný výzkum, který se zaměřoval na ty jedince, kteří se vzdělávat chtějí, ovšem součástí tohoto výzkumu byla také malá část věnována tomu, proč se někteří jedinci vzdělávat ve školských institucích nechtějí. V tomto výzkumu se na tuto otázku ptali gymnazistů i dospělých, kteří mají výuční list a výsledky právě této skupiny můžeme porovnat s našim dotazníkovým šetřením.

Nedisponujeme kompletními výsledky tohoto výzkumu, ale máme alespoň částečné výsledky, které byly v tomto šetření zveřejněny. Respektive nevíme, zda uvedené odpovědi v tabulce č. 9 jsou úplně všechny, které respondenti uvedli, ale pro srovnání jsou tato data dostačující. Jsou určité rozdíly mezi těmito výsledky a výsledky našeho dotazníkového šetřením, protože jsme například neuvedli mezi důvod vrstevníky, ale je pravdou, že respondenti měli možnost připsání vlastní odpovědi.

Tabulka 9: Důvody, proč dospělí (vyučení) již dále nechtějí studovat – rok 2008

Touha se osamostatnit	69 %
Studium mě nezajímá	56 %
Dosažené vzdělání mi stačí	50 %
Moji vrstevníci také nestudují	19 %
Rodiče chtěli, abych už pracoval/a	15 %
Nikdy jsem o vysoké škole neuvažoval/a	33 %

Trhlíková J. a spol., NUV: Praha 2008

Prováděné výzkumy nebyly prováděny pouze s lidmi, kterým je 20-25 let a nejsou to vždy pouze ti, kteří mají dokončenou základní školu nebo získali výuční list na střední odborné škole, ale výsledky ze všech výzkumů ukazují ten nejhlavnější důvod, proč si dospělí jedinci vybrali dál nestudovat napříč několika let. V rámci našeho

vlastního dotazníkového šetření jsme zjistili, proč námi oslovení respondenti nepokračovali ve studiích i nadále. Hlavním důvodem byl ten, že je studium jednoduše nebaví. Na tom se shodla více jak polovina respondentů.

V následující a zároveň poslední tabulce této diplomové práce si ukážeme kompletní porovnání údajů ze všech předchozích let. Důvody, které byly nejčastější a ty, které bylo možné nalézt alespoň ve dvou výzkumech, jsou v tabulce č. 10 uvedeny.

Tabulka 10: Důvody, proč dospělí již dále nechtějí studovat – porovnání výzkumů

	IALS 1997	VD 2005	NUV 2008	Vlastní šetření 2020
Dosáhl/a jsem dostatečného vzdělání	13,4 %	27,5 %	50 %	30,9 %
Chtěl/a jsem pracovat	20,6 %	22,9 %	69 %	-
Musel/a jsem pracovat	24,5 %	16,4 %	-	35,5 %
Rodinné důvody (sňatek, těhotenství)	16,6 %	7,3 %	-	↑*35,5 %
Nelíbilo se mi ve škole	8,8 %	7,0 %	-	30,9 %
Nedařilo se mi ve škole	3 %	6,5 %	-	-
Zdravotní důvody	1,8 %	1,1 %	-	-
Nedostal/a jsem se na školu podle svých představ	4,3 %	5,4 %	-	21 %
Odešel jsem na vojnu	0,6 %	2,9 %	-	-
Jiný důvod	6,4	3,2 %	-	1,5 %
Studovat mě nebaví	-	-	56 %	55,9 %

Spojení předcházejících zdrojů a vlastního šetření

Při srovnání odpovědí respondentů z minulých let a ze současnosti, je asi největší rozdíl ten, že respondenti od roku 2008 uvádějí v nadpoloviční většině jako důvod jejich dalšího nepokračování ve studiu to, že je to nebaví. Nyní když je vzdělání velice dostupné, a ne vždy tomu tak bylo, je to velká škoda. V letech 1997 a 2005 se mezi nejčastějšími odpověďmi objevovaly varianty „chtěl/a jsem pracovat a musel/a jsem pracovat“. Respondenti z výzkumu NUV (2008) uvedli v počtu 69 %, že se chtějí osamostatnit k čemuž se váže i práce a začít být výdělečně činnou osobou, proto jsme tento údaj přesunuly do políčka „chtěl/a jsem pracovat“. V našem dotazníkovém šetření tuto odpověď neuvedl nikdo, nicméně když jsme se ptali na výhody, které nepokračování ve studiu přineslo, tak 66 % respondentů uvedlo, že mohli jít dřív do zaměstnání a vydělávat peníze. Dále se často objevovala odpověď “musel/a jsem pracovat“ a „rodinné důvody (sňatek, těhotenství)“. V našem dotazníkovém šetření je možné tyto oblasti zastoupit jedním údajem, protože my jsme nabízeli respondentům možnost „musím živit svoji rodinu“, je tedy dost pravděpodobné, že právě z důvodu těhotenství a sňatku, byli nuceni začít pracovat.

Jako velmi častý aspekt, proč oslovení dále nepokračovali ve studiu a nezískali tak vyšší stupeň vzdělání se od roku 2005 ukazuje ten, že jsou respondenti se svým vzděláním spokojeni, a tak nemají potřebu studovat dále. Ukázaly se tedy dva hlavní důvody, proč dospělí nepokračovali ve studiu. Jedním z důvodů je, že je studium nebaví, někteří respondenti uvedli, že se jim nelíbí způsob výuky na školách, někteří zase nevědí, jaký obor by chtěli studovat. Na druhou stranu dalším nejčastějším důvodem v rámci srovnání odpovědí i jiných podobných výzkumných šetření je spokojenost s tím, jakého vzdělání dosáhli a tím přirozeně neaspírují k dosažení vyššího stupně vzdělání.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce nese název Snížená aspirace k dosažení vyššího vzdělání osob ve věku 20–25 let, z tohoto názvu vyplývá, že jsme se zaměřili na to, proč tato věková skupina dospělých, kteří mají dokončenou pouze základní školu nebo získali výuční list na střední odborné škole, nechce dalším studiem získat vyšší stupeň vzdělání, než nyní má. Zjistit hlavní důvod, proč se vzdělávat dále nechtějí bylo hlavním cílem, který jsme si stanovili. Důležité bylo také zjistit, zda si respondenti myslí, že se ve škole naučili něco pro ně důležitého, jestli někdy přemýšlí o své budoucnosti v souvislosti se svým aktuálně dosaženým vzděláním, zda je studium bavilo a mnoho dalších otázek, které souvisí se školou, zaměstnáním, vzděláním a tím, jak jsou respondenti spokojeni se svým životem a sami se sebou.

K naplnění stanoveného cíle jsme využili kvantitativní metodologii – deskriptivní výzkum, jehož nástrojem byl dotazník obsahující 24 otázek týkajících spokojenosti se zaměstnáním a dosaženým vzděláním, názoru na vlastní osobu a důvody, díky kterým by názor na sebe zlepšili, nejdůležitější otázka byla, zda respondentům jejich dosažené vzdělání stačí a jestli by se chtěli vrátit do školy a pokud ne, tak z jakého důvodu. Na konec dotazníků byly umístěny demografické otázky zjišťující pohlaví, počet dětí, sociální status, vzdělání a bydliště. V dotazníku byly podle potřeby uvedeny instrukce, které pro respondenty sloužily jako pomocník či navigátor. Respondentů bylo osloveno celkem 100 a jediné kritérium pro účast na dotazníkovém šetření byl věk od 20 do 25 let a maximálně dokončená základní povinná školní docházka nebo střední odborné učiliště.

Sběr dat pomocí elektronického dotazníku byl zahájen dne 6. 1. 2020 a zastaven pro naplnění kapacity všech 100 respondentů byl dne 26. 1. 2020. Empirická část této diplomové práce byla vytvořena na základě analýzy a interpretace dat získaných dotazníkovým šetřením. Získaná data byla zpracována univariační a bivariační analýzou za pomoci statistického programu SPSS.

První kapitola měla za úkol čtenáře uvést do empirické části této práce. Druhá kapitola popisovala metodu výzkumu a pracovní postup. V úvodní analytické kapitole jsme blíže charakterizovaly respondenty a zjistili jsme jejich početní zastoupené

v oblasti pohlaví, sociálního statusu, počtu dětí, oblasti zaměstnání a také zda bydlí ve městech nebo na vesnicích. V následujících kapitolách diplomové práce byla vždy prezentována zjištěná data z jednotlivých otázek uvedených v dotazníku. V předposlední kapitole empirické části s názvem „*interpretace a diskuze výsledků*“ jsme porovnávaly výsledky s podobnými výzkumy, které se nám podařily najít. Mohli jsme tak porovnat nejčastější odpovědi na hlavní otázku „*proč se studenti dále vzdělávat nechtějí*“ od roku 1997 do 2020.

Realizací tohoto výzkumu byly získány odpovědi, které nám pomohly naplnit cíl této diplomové práce. Věříme, že tato práce bude přínosem pro další studenty, kteří se budou pokoušet o podobný výzkum, mohou tak využít komparaci se zjištěnými daty či se inspirovat například vytvořeným dotazníkem., který je uveden v příloze. Do přílohy jsme přidali dotazník, který byl vytvořený v programu MicrosoftWord, a byl předlohou pro elektronický dotazník jenž je obsahově úplně stejný, ale graficky vypadá samozřejmě trochu jinak. Navíc se studenti zabývající se podobným tématem mohou vyvarovat chyb či nedostatků, na které jsme sami upozorňovali v případě, že jsme něco takového našli, nebo se v průběhu realizace ukázalo.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- 1) BEDNAŘÍKOVÁ, I.: *Kapitoly z andragogiky 1*, Olomouc: Vydavatelství UP 2006, 77 s., ISBN 80-244-1192-X.
- 2) BEDRNOVÁ E., NOVÝ I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*, Management Press, ISBN 80-85943-57-3.
- 3) BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, ISBN 80-86432-23-8.
- 4) GILERNOVÁ J. a kol., *Slovník základních pojmů z psychologie*, Fortuna 2000, ISBN 80-7168-683-2
- 5) HÁTAR C., *Sociálna andragogika: kapitoly z teorie a metodiky sociálno-edukačnej starostlivosti o dospelých*, 1. vyd. Nitra: UKF Nitra, 2012, ISBN 978-80-558-0037-0
- 6) HRABAL, V., MAN, F., PAVELKOVÁ, I. *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha: SPN, 1984.
- 7) HŘÍCHOVÁ M., MIŇHOVÁ L., NOVOTNÁ L., *Vývojová psychologie 4*. vydání, Západočeská univerzita Plzeň 2012, ISBN 978-80-261-0115-4
- 8) JUKLOVÁ K., *Základy obecné psychologie*, Gaudeamus 2010, ISBN 978-80-7435-054-2
- 9) KASSIN S., *Psychologie*, Computer Press, a.s. 2007, ISBN 978-80-251-1716-3
- 10) LACINOVÁ L., JEŽEK S., MACEK P., *Cesty do dospělosti: Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*, MUNI: Brno 2016, ISBN 978-80-210-8401-8.
- 11) LAŠEK, J., *Sociální psychologie II*, Gaudeamus 2011, ISBN 978-80-7435-116-7
- 12) LINHARTOVÁ, D., *Psychologie pro učitele*. 1. vydání. Brno: MZLU, 2000. ISBN 80-7157-476-7.
- 13) NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie: Syllabus přednášek*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2006, ISBN 80-7040-922-3.

- 14) PALÁN Z., *Základy andragogiky*, Vysoká škola Jana Amose Komenského 2003, ISBN 80-86723-03-8.
- 15) PAVLÍK O., CHALOUPKA L., KOHOUT K.: *Vzdělávání dospělých: výtah z dokumentů a publikací*, Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání 1997.
- 16) PETRUSEK, M. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum 1996, ISBN 80-7184-311-3.
- 17) PLHÁKOVÁ, A., *Učebnice obecné psychologie*, Academia 2003, ISBN 80-200-1086-6.
- 18) PRŮCHA J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník*, Praha: Portál 2003, 4. vydání, ISBN 80-7178-772-8
- 19) RABUŠICOVÁ, M. a RABUŠIC L., *Učíme se po celý život? O vzdělávání dospělých v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, ISBN 978-80-210-4779-2.
- 20) ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998, ISBN 80-85931-48-6.
- 21) SKORUNKOVÁ, R., *Úvod do vývojové psychologie*, Gaudeamus 2005, ISBN 80-7041-727-7.
- 22) SKUTIL M. a kol. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*, Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-778-7.
- 23) SMĚKAL V., *Pozvání do psychologie osobnosti*, Barrister and Principal 2002, ISBN 80-85947-80-3.
- 24) ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J.: *Přehled vývojové psychologie*, 2. vyd., Olomouc: Univerzita Palackého 2003, ISBN 80-244-0629-2.
- 25) THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie*, Portál, s.r.o 2014, ISBN 978-80-262-0714-6.
- 26) VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum 2007, ISBN 978-80-246-1318-5.
- 27) VÁGNEROVÁ M., *Vývojová psychologie II, I. Dospělost.*, Karolinum 2007, ISBN 978-80-246-1318-5.
- 28) ZORMANOVÁ L., *Didaktika dospělých*, Grada Publishing 2017, ISBN 978-80-271-9714-9.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

1) CAMPBELL A. CONVERSE P., *The Human Meaning of Social Changes*, Russell Sage Foundation 1972, ISBN: 978-0-87154-193-2.

2) KNAPPER CH., CROPLEY A *Lifelong Learnign in Higher Education*, third edition, 2000, ISBN 0 7494 2794 9.

3) SHUNK D., ZIMMERMAN B., *Motivation and Self-Regulated Learning: Theory, Research, and Applications*, Routledge; 1 edition, 2007, ISBN - 978-0805858983.

Seznam použitých internetových zdrojů

1) BARET D., *Češi patří mezi nejtlustší národy v Evropě a nijak se to nezlepšuje*, [online], [cit. 2020-02-02], Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/73247/cesi-patri-mezi-nejtlusti-narody-v-evrope-a-nijak-se-to-nezlepsuje.html>

2) ISCED 2011, [online], [cit. 2019-10-11]. Dostupné z: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>

3) LIŠKOVÁ A., *Co obnáší doktorské studium? Je potřeba nejen sepsat disertační práci*, [online], [cit. 2019-10-11], Dostupné z: <https://www.studentmag.cz/co-obnasi-doktorske-studium-je-potreba-nejen-sepsat-disertacni-praci/>

4) STRMISKA, Z.: *Sociologická encyklopedie: Aspirace*, [online], [cit. 2019-12-11], Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Aspirace>

5) Autor neznámý, *Aspirations in Career Decisions*, [online], [cit. 2019-12-10], Dostupné z: <http://career.iresearchnet.com/career-development/aspirations-in-career-decisions/>

6) CZESANÁ I., *Proč se u nás dospělí málo vzdělávají: bariéry nebo výmluvy?*, [online], [cit. 2019-12-10], Dostupné z: http://old.nvf.cz/observatory/cvks_dokumenty/vzdelavani_dospelych.pdf

Ostatní zdroje:

1) *Strategie celoživotního učení*, Ministerstvo školství, dětí a mládeže Praha 2007.

2) TRHLÍKOVÁ J., VOJTĚCH J., ÚLOVCOVÁ H., *Rozhodování žáků při volbě vzdělávací cesty a úspěšnost vstupu na trh práce*, NUV: Praha 2008.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

<i>Obrázek č. 1: Průběh aspiračního chování</i>	16
<i>Obrázek č. 2: Maslowova pyramida potřeb</i>	31

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Důvody k nepokračování ve studiu</i>	18
<i>Tabulka 2: Jaké máte nejvyšší ukončené vzdělání? - rozděleno dle genderu</i>	43
<i>Tabulka 3: Jak celkově vnímáte svůj život – dle sociálního statusu</i>	48
<i>Tabulka 4: Náplň volného času respondentů</i>	50
<i>Tabulka 5: Důvody, proč dospělým nestačí jejich dosažené vzdělání</i>	54
<i>Tabulka 6: Nezaměstnaní, kteří nechtějí znovu studovat</i>	56
<i>Tabulka 7: Ztotožnění respondentů s výroky</i>	60
<i>Tabulka 8: Důvody k nepokračování ve studiu v roce 1997 a 2005</i>	63
<i>Tabulka 9: Důvody, proč dospělí (vyučení) již dále nechtějí studovat – rok 2008</i>	64
<i>Tabulka 10: Důvody, proč dospělí již dále nechtějí studovat – porovnání výzkumů</i>	65

Seznam grafů

<i>Graf 1: Sociální status respondentů</i>	44
<i>Graf 2: Oblasti zaměstnání dotazovaných</i>	45
<i>Graf 3: Spokojenost s vlastním životem respondentů</i>	46

<i>Graf 4: Spokojenost s vlastním životem respondentů – dle pohlaví</i>	47
<i>Graf 5: Aspekty, které by respondentům pomohly smýšlet o sobě lépe</i>	49
<i>Graf 6: Jak často přemýšlejí dospělí o své budoucnosti v souvislosti se svým vzděláním</i>	52
<i>Graf 7: Předpoklad vyššího dosaženého vzdělání – rozděleno dle genderu</i>	53
<i>Graf 8: Důvody, proč dospělí již dále nechtějí studovat</i>	55
<i>Graf 9: Důvody, proč dospělí již dále nechtějí studovat</i>	57
<i>Graf 10: Kým se nechají dospělí nejvíce ovlivňovat</i>	59
<i>Graf 11: Důvody, proč dospělí již dále nechtějí studovat – rok 2020</i>	63

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
Příloha B – Výstupy pro analýzu	VI

DOTAZNÍK – Snížená aspirace k dosažení vyššího vzdělání osob ve věku 20 – 25 let

---

Vážený respondente,

dovoľte mi, abych se Vám představila, jmenuji se Jitka Pánková a jsem studentkou druhého ročníku Univerzity Jana Amose Komenského oboru Andragogika. V rámci mé diplomové práce provádím výzkumné šetření na téma „Snížená aspirace k dosažení vyššího vzdělání osob ve věku 20 – 25 let“. Váš názor je pro mě velice důležitý a proto, si dovoluji Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Jeho vyplnění je zcela na Vaší dobrovolnosti a je anonymní. Informace, které mi poskytnete, budou určeny pouze pro účely tohoto výzkumu. Podmínkou pro vyplnění tohoto výzkumu je pouze ta, že splňujete výše uvedený věk a máte ukončenou základní školu nebo maximálně střední odborné učiliště a aktuálně nejste studentem.

Předem děkuji za Váš čas a ochotu.

Jitka Pánková

Studentka UJAK

V případě dotazů, email: Jitka.Pankovaa@seznam.cz

Upozornění: Otázky si pečlivě přečtete a zvolte odpověď, která vám bude nejvíce vyhovovat. Vyberte si pouze jednu odpověď a tu zakroužkujte. Pokud budete moci vybrat více odpovědí, budete na to upozornění v instrukci nad otázkou. V případě, že zvolíte chybnou odpověď, přeškrtněte ji a zakroužkujte jinou. Vyplňuje se vždy v šedých polích.

1.	Jak často přemýšlíte o budoucnosti v souvislosti s vaším dosaženým vzděláním?
	a) velmi často
	b) často
	c) zřídka
	d) ještě jsem o tom nepřemýšlel/a

2.	Jsem spokojen/a se svým zaměstnáním.
	a) souhlasím
	b) nesouhlasím
	c) nepracuji, nemůžu hodnotit

V následující otázce prosím vyjádřete svůj souhlas nebo nesouhlas s uvedeným tvrzením.

3.	Šikovní lidé si práci najdou a nepotřebují k tomu maturitu ani tituly u jména.
a)	ANO
b)	NE

Doplňte prosím, následující větu jednou z nabízených možností.

4.	Myslím, že mi moje dosažené vzdělání ...
a)	stačí
b)	nestačí

Pokud jste na předchozí otázku odpověděli za „b) nestačí“ pokračujte otázkou č. 5. Pokud jste odpověděli za „a) stačí“, pokračujte otázkou č. 6.

5.	Uvedl/a jste, že vám vaše dosažené vzdělání nestačí, z jakého důvodu?
a)	osobní touha po vyšším vzdělání
b)	potřeba vyššího vzdělání pro vykonávání mé práce
c)	touha splnit rodičům jejich představy o mě
d)	přání vyrovnat se svým vrstevníkům
e)	jiný důvod, prosím vepište ...

6.	Považujete se vy sám/sama za šikovného člověka, který dokáže zabezpečit sebe a svoji rodinu?
a)	ANO
b)	NE
c)	NEVÍM

Pokud jste na předchozí otázku odpověděli za „b) ne“, c) nevím“ pokračujte následující otázkou, ve které můžete vybrat více odpovědí. Pokud jste odpověděli za „a“, pokračujte otázkou č. 8.

7.	Co by Vám pomohlo ke změně názoru na vás a zlepšení vaší situace?
a)	větší finanční ohodnocení v práci
b)	získání uznání od svých blízkých
c)	změna práce za takovou, která by mě bavila
d)	získat vyšší vzdělání
e)	být nezávislý/á na pomoci jiných
f)	jiná odpověď, prosím uveďte...

8.	Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?
a)	ANO
b)	NE

Pokud jste na předchozí otázku odpověděli za „b) ne“ pokračujte následující otázkou, u které můžete vybrat více odpovědí. V opačném případě pokračujte otázkou č. 10.

9.	Z jakého důvodu Vás další studium neláká?
	a) nelíbí se mi způsob výuky na školách
	b) nevím, jaký obor studovat
	c) musím živit svoji rodinu
	d) nemám dostatečné finance, ke studiu potřebné
	e) studovat mě nebaví
	f) jsem spokojen/á s tím, co jsem vystudoval/a
	g) nevěřím, že bych dokázal/a školu dodělat
	h) jiný důvod, prosím vepište....

10.	Máte pocit, že jste se ve škole naučil/a aspoň něco užitečného?
	a) ANO
	b) NE

V otázce 11 a 12 můžete zakroužkovat více odpovědí.

11.	Jaké výhody spatřujete v tom, že jste nepokračoval/a ve studiu?
	a) mohl/a jsem jít dříve do práce a vydělávat peníze
	b) nemusel/a jsem se nadále stresovat ze zkoušek
	c) jiné, prosím uveďte ...
	d) nespatřuji žádné výhody

12.	Zakroužkujte prosím věty, se kterými souhlasíte.
	a) nikdy jsem nebyl/a studijní typ
	b) mám všeobecný přehled a to mi stačí
	c) rád/a se učím něco, co si myslím, že v životě upotřebím
	d) zajímám se o informace, které ve škole jen stěží dostanu
	e) chodil/a jsem často za školu
	f) má práce mě baví a naplňuje
	g) snažil/a jsem se studovat dál, ale studium jsem nedokončil/a
	h) vzdělání považuji za důležité a nezbytné
	i) někdy bylo mé vzdělání terčem posměchu pro lidi v mém okolí
	j) nedostal/a jsem se na požadovanou školu

13.	Uveďte, jak hodnotíte svůj dosavadní život celkově.				
	1	2	3	4	5
	výborný	dobry	uchazejici	prevalzene spatny	hrozný

V následující otázce můžete vybrat více odpovědí.

14.	Co děláte ve svém volném čase?
	a) cestuji
	b) sportuji

c) hraju hry na počítači/mobilu/konzoli
d) čtu knihy
e) věnuji se lidem ve svém okolí
f) jsem online na sociálních sítích
g) sleduji televizi nebo brouzdám po internetu
h) chodím na brigádu

15.   Kdo Vás nejvíce ovlivňuje? <i>Vyberte prosím jednu odpověď.</i>
a) rodiče
b) přátelé
c) celebrity a influencéři
d) nikdo mě neovlivňuje

16.   Plánoval/a jste, že budete mít vyšší vzdělání, než nyní máte?
a) ANO
b) NE

17.   Má některý z rodičů maturitu či vysokoškolský diplom?
a) ANO
b) NE

18.   Budete chtít, aby vaše děti měli maturitu nebo vysokoškolské vzdělání?
a) ANO
b) NE

Velice děkuji za vyplnění dotazníku, teď již zbývají poslední demografické otázky.

19.   Jaký je váš sociální status?
a) zaměstnaný/á
b) podnikatel
c) invalidní důchodce
d) na mateřské dovolené
e) nezaměstnaný/á

20.   Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?
a) základní škola
b) střední odborné učiliště

21. Momentálně bydlím...	
a) ve městě	b) na vesnici

22.   Kolik máte dětí?
a) žádné
b) 1-2
c) 3 a více

23.	Uveďte prosím Vaše pohlaví.
a)	MUŽ
b)	ŽENA
c)	Necítím se jako ani jedno

24.	V jaké oblasti pracujete?
a)	administrativa
b)	sociální oblast - pečující profese
c)	služby pro lidi - pohostinství, poradenství apod.
d)	technická oblast - automechanik, elektrikář, truhlář, instalatér apod.
e)	státní zaměstnanec
f)	jiné
g)	nepracuji

Příloha B – Výstupy pro analýzu

Jak často přemýšlíte o budoucnosti v souvislosti s vaším dosaženým vzděláním?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	velmi často	13	13,0	13,0	13,0
	často	35	35,0	35,0	48,0
	zřídka	30	30,0	30,0	78,0
	ještě jsem o tom nepřemýšlel/a	22	22,0	22,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Jsem spokojen/a se svým zaměstnáním.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Souhlasím	40	40,0	40,0	40,0
	Nesouhlasím	39	39,0	39,0	79,0
	Nepracuji, nemohu hodnotit	21	21,0	21,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Myslím, že mi moje dosažené vzdělání ...

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	stačí	52	52,0	52,0	52,0
	nestačí	48	48,0	48,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Důvody proč dosažené vzdělání nestačí:

touha splnit rodičům jejich představy o mě

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	5	5,0	10,6	10,6
	ne	42	42,0	89,4	100,0
	Total	47	47,0	100,0	
Missing		9	53,0		
	Total	100	100,0		

potřeba vyššího vzdělání pro vykonávání mé práce

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	36	36,0	78,3	78,3
	ne	10	10,0	21,7	100,0
	Total	46	46,0	100,0	
Missing	9	54	54,0		
Total		100	100,0		

osobní touha po vyšším vzdělání

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	14	14,0	29,8	29,8
	ne	33	33,0	70,2	100,0
	Total	47	47,0	100,0	
Missing	9	53	53,0		
Total		100	100,0		

přání vyrovnat se svým vrstevníkům

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	6	6,0	12,8	12,8
	ne	41	41,0	87,2	100,0
	Total	47	47,0	100,0	
Missing	9	53	53,0		
Total		100	100,0		

jiný důvod, prosím vepište

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	4	4,0	8,3	8,3
	ne	44	44,0	91,7	100,0
	Total	48	48,0	100,0	
Missing	9	52	52,0		
Total		100	100,0		

Považujete se vy sám/sama za šikovného člověka, který dokáže zabezpečit sebe a svoji rodinu?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	54	54,0	54,0	54,0
	ne	24	24,0	24,0	78,0
	nevím	22	22,0	22,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Co by to mohlo změnit:

větší finanční ohodnocení v práci

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	25	25,0	52,1	52,1
	ne	23	23,0	47,9	100,0
	Total	48	48,0	100,0	
Missing	9	52	52,0		
Total		100	100,0		

získání uznání od svých blízkých

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	15	15,0	31,3	31,3
	ne	33	33,0	68,8	100,0
	Total	48	48,0	100,0	
Missing	9	52	52,0		
Total		100	100,0		

změna práce za takovou, která by mě bavila

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	17	17,0	35,4	35,4
	ne	31	31,0	64,6	100,0
	Total	48	48,0	100,0	
Missing	9	52	52,0		
Total		100	100,0		

získat vyšší vzdělání

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	13	13,0	27,1	27,1
	ne	35	35,0	72,9	100,0
	Total	48	48,0	100,0	
Missing	9	52	52,0		
Total		100	100,0		

být nezávislý/á na pomoci jiných

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	32	32,0	65,3	65,3
	ne	17	17,0	34,7	100,0
	Total	49	49,0	100,0	
Missing	9	51	51,0		
Total		100	100,0		

jiná odpověď, prosím uveďte...

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	1	1,0	2,1	2,1
	ne	47	47,0	97,9	100,0
	Total	48	48,0	100,0	
Missing	9	52	52,0		
Total		100	100,0		

Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	35	35,0	35,0	35,0
	ne	65	65,0	65,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Důvody proč dospělí nechtějí znovu studovat:

Nelíbí se mi způsob výuky na školách

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	21	21,0	30,9	30,9
	ne	47	47,0	69,1	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Nevím, jaký obor studovat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	25	25,0	36,8	36,8
	ne	43	43,0	63,2	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Musím živit svoji rodinu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	24	24,0	35,3	35,3
	ne	44	44,0	64,7	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Nemám dostatečné finance, ke studiu potřebné

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	19	19,0	27,9	27,9
	ne	49	49,0	72,1	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Studovat mě nebaví

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	38	38,0	55,9	55,9
	ne	30	30,0	44,1	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Jsem spokojen/á s tím, co jsem vystudoval/a

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	21	21,0	30,9	30,9
	ne	47	47,0	69,1	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Nevěřím, že bych dokázal/a školu dodělat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	14	14,0	20,6	20,6
	ne	54	54,0	79,4	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Jiný důvod, prosím vepište....

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	1	1,0	1,5	1,5
	ne	67	67,0	98,5	100,0
	Total	68	68,0	100,0	
Missing	9	32	32,0		
Total		100	100,0		

Máte pocit, že jste se ve škole naučil/a aspoň něco užitečného?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	81	81,0	81,0	81,0
	ne	19	19,0	19,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Jaké výhody spatřujete v tom, že jste nepokračoval/a ve studiu?

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Mohl/a jsem jít dříve do práce a vydělávat peníze	66	66,0%	34	34,0%	100	100,0%
Nemusel/a jsem se nadále stresovat ze zkoušek	46	46,0%	54	54,0%	100	100,0%
Nespatřuji žádné výhody	14	14,0%	86	86,0%	100	100,0%
Jiné, prosím uveďte ...	0	0,0%	100	100,0%	100	100,0%

Zakroužkujte prosím věty, se kterými souhlasíte

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Nikdy jsem nebyl/a studijní typ	47	47,0%	53	53,0%	100	100,0%
Mám všeobecný přehled a to mi stačí	33	33,0%	67	67,0%	100	100,0%
Rád/a se učím něco, co si myslím, že v životě upotřebím	46	46,0%	54	54,0%	100	100,0%
Zajímám se o informace, které ve škole jen stěží dostanu	15	15,0%	85	85,0%	100	100,0%
Chodil/a jsem často za školu	32	32,0%	68	68,0%	100	100,0%
Má práce mě baví a naplňuje	28	28,0%	72	72,0%	100	100,0%
Snažil/a jsem se studovat dál, ale studium jsem nedokončil/a	25	25,0%	75	75,0%	100	100,0%
Vzdělání považuji za důležité a nezbytné	18	18,0%	82	82,0%	100	100,0%
Někdy bylo mé vzdělání terčem posměchu pro lidi v mém okolí	31	31,0%	69	69,0%	100	100,0%
Nedostal/a jsem se na požadovanou školu	21	21,0%	79	79,0%	100	100,0%

Uvedte, jak hodnotíte svůj dosavadní život celkově.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid převážně špatný	8	8,0	8,0	8,0
ucházející	33	33,0	33,0	41,0
dobrý	37	37,0	37,0	78,0
výborný	22	22,0	22,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Co děláte ve volném čase?

	Included		Cases Excluded		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Cestuji	14	14,0%	86	86,0%	100	100,0%
Sportuji	48	48,0%	52	52,0%	100	100,0%
Hraju hry na počítači/mobilu/konzoli	34	34,0%	66	66,0%	100	100,0%
Čtu knihy	31	31,0%	69	69,0%	100	100,0%
Věnuji se lidem ve svém okolí	72	72,0%	28	28,0%	100	100,0%
Jsem online na sociálních sítích	61	61,0%	39	39,0%	100	100,0%
Sleduji televizi nebo brouzdám po internetu	65	65,0%	35	35,0%	100	100,0%
Chodím na brigádu	11	11,0%	89	89,0%	100	100,0%

Kdo Vás nejvíce ovlivňuje?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid rodina	55	55,0	55,0	55,0
přátelé	13	13,0	13,0	68,0
nikdo mě neovlivňuje	32	32,0	32,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Plánoval/a jste, že budete mít vyšší vzdělání než nyní máte?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ano	65	65,0	65,0	65,0
ne	35	35,0	35,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Má některý z rodičů maturitu či vysokoškolský diplom?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	48	48,0	48,0	48,0
	ne	52	52,0	52,0	100,0
Total		100	100,0	100,0	

Budete chtít, aby vaše děti měli maturitu nebo vysokoškolské vzdělání?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ano	78	78,0	78,0	78,0
	ne	22	22,0	22,0	100,0
Total		100	100,0	100,0	

Jaký je váš sociální status?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	zaměstnaný	71	71,0	71,0	71,0
	podnikatel	6	6,0	6,0	77,0
	na mateřské dovolené	12	12,0	12,0	89,0
	nezaměstnaný	11	11,0	11,0	100,0
Total		100	100,0	100,0	

Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	základní škola	14	14,0	14,0	14,0
	střední odborné učiliště	86	86,0	86,0	100,0
Total		100	100,0	100,0	

Momentálně bydlím...

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	na vesnici	37	37,0	37,0	37,0
	ve městě	63	63,0	63,0	100,0
Total		100	100,0	100,0	

Kolik máte dětí?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	žádné	56	56,0	56,0	56,0
	1-2	43	43,0	43,0	99,0
	3 a více	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Uved'te prosím Vaše pohlaví.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	žena	42	42,0	42,0	42,0
	muž	58	58,0	58,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

V jaké oblasti pracujete?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Administrativa	5	5,0	5,0	5,0
	Sociální oblast – pečující profese	5	5,0	5,0	10,0
	Služby pro lidi – pohostinství, poradenství apod.	23	23,0	23,0	33,0
	Technická oblast – automechanik, elektrikář, truhlář, instalatér apod.	20	20,0	20,0	53,0
	Státní zaměstnanec	8	8,0	8,0	61,0
	Jiné	17	17,0	17,0	78,0
	Nepracuji	22	22,0	22,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Uved'te prosím Vaše pohlaví. * Kolik máte dětí? Crosstabulation

		Kolik máte dětí?			
		žádné	1-2	3 a více	
Uved'te prosím Vaše pohlaví.	žena	Count	28	13	1
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	66,7%	31,0%	2,4%
		% within Kolik máte dětí?	50,0%	30,2%	100,0%
muž		Count	28	30	0
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	48,3%	51,7%	0,0%
		% within Kolik máte dětí?	50,0%	69,8%	0,0%

**Uved'te, jak hodnotíte svůj dosavadní život celkově. *
Uved'te prosím Vaše pohlaví.**

		Uved'te prosím Vaše pohlaví.		
		žena	muž	
převážně špatný		Count	4	4
		% within Uved'te, jak hodnotíte svůj dosavadní život celkově.	50,0%	50,0%
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	9,5%	6,9%
ucházející		Count	17	16
		% within Uved'te, jak hodnotíte svůj dosavadní život celkově.	51,5%	48,5%
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	40,5%	27,6%
dobrý		Count	17	20
		% within Uved'te, jak hodnotíte svůj dosavadní život celkově.	45,9%	54,1%
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	40,5%	34,5%
výborný		Count	4	18
		% within Uved'te, jak hodnotíte svůj dosavadní život celkově.	18,2%	81,8%
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	9,5%	31,0%

Uvedte prosím Vaše pohlaví. * Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

		Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?	
		základní škola	střední odborné učiliště
žena	Count	8	34
	% within Uvedte prosím Vaše pohlaví.	19,0%	81,0%
	% within Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?	57,1%	39,5%
muž	Count	6	52
	% within Uvedte prosím Vaše pohlaví.	10,3%	89,7%
	% within Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?	42,9%	60,5%

Jaký je váš sociální status? * Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?

		Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	
		ano	ne
zaměstnaný	Count	25	46
	% within Jaký je váš sociální status?	35,2%	64,8%
	% within Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	71,4%	70,8%
podnikatel	Count	1	5
	% within Jaký je váš sociální status?	16,7%	83,3%
	% within Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	2,9%	7,7%
na mateřské dovolené	Count	5	7
	% within Jaký je váš sociální status?	41,7%	58,3%
	% within Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	14,3%	10,8%
nezaměstnaný	Count	4	7
	% within Jaký je váš sociální status?	36,4%	63,6%
	% within Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	11,4%	10,8%

Uved'te prosím Vaše pohlaví. * Plánoval/a jste, že budete mít vyšší vzdělání než nyní máte?

		ano		ne	
Uved'te prosím Vaše pohlaví.	žena	Count	30	12	
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	71,4%	28,6%	
	muž	Count	35	23	
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	60,3%	39,7%	
Total		Count	65	35	
		% within Uved'te prosím Vaše pohlaví.	65,0%	35,0%	

**Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání? *
Budete chtít, aby vaše děti měli maturitu nebo vysokoškolské vzdělání?**

		Budete chtít, aby vaše děti měli maturitu nebo vysokoškolské vzdělání?		
		ano	ne	
Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?	základní škola	Count	10	4
		% within Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?	71,4%	28,6%
	střední odborné učiliště	Count	68	18
		% within Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?	79,1%	20,9%
Total		Count	78	22
		% within Jaké je vaše nejvyšší dokončené vzdělání?	78,0%	22,0%

Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic? *

Uved'te prosím Vaše pohlaví.

		Uved'te prosím Vaše pohlaví.		
		žena	muž	
Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	ano	Count	18	17
		% within Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	51,4%	48,6%
	ne	Count	24	41
		% within Chtěl/a byste znovu usednout do školních lavic?	36,9%	63,1%

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jitka Pánková

Obor: Andragogika

Forma studia: Prezenční

Název práce: Snížená aspirace k dosažení vyššího vzdělání osob ve věku 20–25 let

Rok: 2020

Počet stran textu bez příloh: 61

Celkový počet stran příloh: 18

Počet titulů českých použitých zdrojů: 30

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 3

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Dobromila Trpišovská, CSc.